

Regeringens proposition till Riksdagen angående godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen samt med förslag till lag om ändring av 1 kap. 13 § samt 29 kap. 5 och 9 § strafflagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen skall anta konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen som ingåtts i Bryssel den 26 juli 1995 på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen, samt att riksdagen skall ge sitt samtycke till att Finland i enlighet med det som konventionen medger avger en förklaring genom vilken begränsas verkningarna för en lagkraftvunnen dom som meddelats i en annan medlemsstat att utgöra hinder för en ny rättegång i Finland.

Konventionen förpliktar Europeiska unionens medlemsstater att straffbelägga bedrägerier som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Konventionen innehåller också bestämmelser om de påföljder som skall föreskrivas för bedrägerierna, om straffrättsligt ansvar för företagsledare, om tillämpningsområdet för straffrätten samt om samarbete medlemsstaterna emellan. Dessutom förbinder sig de medlemsstater som ansluter sig till konventionen att erkänna EG-domstolens behörighet att avgöra sådana tvister medlemsstaterna emellan som gäller tillämpningen eller tolkningen av konventionen samt sådana meningsskiljaktigheter mellan medlemsstaterna och kommissionen som gäller tillämpningen av vissa bestämmelser i konventionen.

Konventionen träder i kraft vid den tidpunkt som anges i konventionen efter att samtliga medlemsstater till generalsekretären för Europeiska unionens råd har anmält att det nationella förfarandet för antagande av konventionen har slutförts.

De ändringar som föranleds av konventionen skall göras i 1 och 29 kap. strafflagen.

I propositionen föreslås att den bestämmelse i strafflagen som gäller verkningarna av en utländsk dom ändras så att en lagkraftvunnen dom som givits i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater skall utgöra hinder för att samma ärende behandlas vid en finsk domstol, oberoende av om domen har givits i den stat där brottet begicks eller inte. Dessutom föreslås den rätt som anges för riksåklagaren att förordna att åtal skall väckas oberoende av den ovan av dessa bestämmelsen begränsas i förhållande till vad som gäller för närvarande, så att givande av åtalsförordnande skall förutsätta att den utländska domen inte grundar sig på en begäran om utlämning för brott som de finska myndigheterna har bifallit. Riksåklagaren skall inte heller i motsats till vad som gäller för närvarande få förordna att åtal skall väckas för en gärning som delvis har begåtts inom den medlemsstat i Europeiska unionen där domen har givits.

Strafflagens bestämmelse om subventionsbedrägeri föreslås bli ändrad så att man som gärningssätt för subventionsbedrägeri vid sidan av de nuvarande gärningsformerna skall ange hemlighållande av en uppgift som inverkar på beviljandet av en subvention i samband med ansökan om subventionen. Dessutom föreslås att definitionsbestämmelsen gällande skatte- och subventionsbrott kompletteras så att man med skatt utöver de avgifter som definierats i den gällande bestämmelsen skall avse avgifter som skall redovisas till Europeiska gemenskaperna och med subventioner även understöd som beviljats av Europeiska gemenskaperna.

Avsikten är att den lag genom vilken konventionen sätts i kraft skall träda i kraft vid

samma tidpunkt som konventionen. Om tidpunkten om införandet av lagen bestäms genom förordning. Ändringen av strafflagen föreslås träda i kraft omedelbart efter att lagen har antagits och blivit stadfäst.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Inledning	5
2. Allmänt	5
2.1. Utvecklingen innan fördraget om Europeiska unionen trätt i kraft Delmas-Marty-rapporten	5 6
2.2. Utvecklingen efter att unionsfördraget trätt i kraft	7
3. EG-bedrägerikonventionens mål och centrala innehåll	7
3.1. EG-bedrägerikonventionens mål	7
3.2. EG-bedrägerikonventionens centrala innehåll	8
4. EG-bedrägerikonventionens förhållande till Finlands lagstiftning	8
4.1. Definitionen på EG-bedrägeri (Artikel 1)	8
4.1.1. Likställdhetsprincipen	8
4.1.2. Definitionen på subventioner och skatter i 29 kap. strafflagen	10
4.1.3. Om gärningssätten för subventions- och skattebrott	11
Om gärningssätten för subventionsbrott	11
Om gärningssätten för skattebedrägeri	12
4.2. Straffrättsliga påföljder (Artikel 2)	14
4.3. Straffrättsligt ansvar för företagsledare (Artikel 3)	15
4.4. Bestämmelser om jurisdiktion (Artikel 4)	16
4.5. Utlämning och åtal (Artikel 5)	17
4.6. Samarbete (Artikel 6)	19
4.7. Ne bis in idem (Artikel 7)	19
4.8. EG-domstolen (Artikel 8)	22
4.9. Övriga bestämmelser i EG-bedrägerikonventionen	22
5. Propositionens ekonomiska verkningar och verkningar i fråga om organisation	22
6. Beredningen av propositionen	23
7. Samband med andra propositioner och internationella fördrag	23
DETALJMOTIVERING	24
1. Lagförslagen	24
1.1. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om skydd av Euro- peiska gemenskapernas finansiella intressen	24
1.2. Strafflagen	24
1 kap. 13 §. Utländsk dom	24
29 kap. 5 §. Subventionsbedrägeri	25
29 kap. 9 §. Definitioner	26
Definitionen på skatt	26
Definitionen på en subvention	27
2. Ikraftträdande	28

3. Behovet av riksdagens samtycke	28
4. Lagstiftningsordning	28
LAGFÖRSLAGEN	29
1. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen	29
2. Lag om ändring av 1 kap. 13 § samt 29 kap. 5 och 9 § strafflagen	29
FÖRDRAGSTEXT	31

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Propositionen innehåller förslag till lag om ikraftträdande av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen och förslag till de ändringar i finsk lagstiftning som förutsätts av konventionen.

I propositionen föreslås att 1 kap. 13 § strafflagen (39/1889) som gäller verkningarna av en utländsk dom skall ändras. För det första föreslås paragrafens 1 mom. ändras så att man inte i Finland skall få väcka åtal för en gärning angående vilken det redan har givits en lagakraftvunnen dom i en annan av Europeiska unionens medlemsstater. Med avvikelse från den gällande bestämmelsen skall en lagakraftvunnen dom som givits i en annan medlemsstat ha sådan verkan oberoende av om domen har givits i den stat där brottet begicks eller inte. För det andra föreslås paragrafens 2 mom. kompletteras med ett tillägg enligt vilket riksåklagarens rätt att förordna att åtal skall väckas oberoende av huvudregeln i 1 mom. förutsätter att den utländska domen inte har grundat sig på en begäran om utlämning för brott som har bifallits av de finska myndigheterna. För det tredje föreslås 2 mom. 4 punkten ändras så att riksåklagaren inte skall få förordna att åtal skall väckas för en gärning som delvis har begåtts i en annan av Europeiska unionens medlemsstater. De föreslagna ändringarna föranleds av den bestämmelse i konventionen som gäller den s.k. ne bis in idem-regeln, vars syfte är att förhindra att samma ärende behandlas två gånger i olika medlemsstater.

I propositionen föreslås också rekvisitet för subventionsbedrägeri som ingår i 29 kap. 5 § strafflagen ändras så att man vid sidan av de nuvarande gärningsformerna som gärningssätt för subventionsbedrägeri skall nämna hemlighållande av en uppgift som inverkar på beviljandet av en subvention. Den föreslagna ändringen beror på att det gällande rekvisitet för subventionsbedrägeri som är begränsat till lämnande av en oriktig uppgift inte kan anses tillräckligt omfattande för att uppfylla den kriminaliseringskyldighet som konventionen uppställer för medlemsstaterna.

Dessutom föreslås definitionsbestämmelsen i 29 kap. 9 § strafflagen kompletteras med

ett tillägg enligt vilket man med skatt också avser avgifter som skall redovisas till Europeiska gemenskaperna och med en subvention även understöd som beviljats av Europeiska gemenskaperna. Syftet med den föreslagna ändringen är att utsträcka de nationellt begränsade bestämmelserna i 29 kap. så att de också erbjuder skydd för Europeiska gemenskapernas inkomster och utgifter.

Till övriga delar uppfyller de gällande bestämmelserna i 29 kap. de kriminaliseringskyldigheter som uppställts i konventionen, delvis också i större utsträckning än vad konventionen förpliktar till.

2. Allmänt

Genom bedrägligt förfarande förorsakas årligen betydande ekonomiska förluster för Europeiska gemenskaperna och Europeiska unionens medlemsstater. Enligt den årsberättelse om bekämpning av bedrägerier som utarbetats av Europakommissionen uppgick beloppet av de bedrägerier och oegentligheter som uppdagats år 1996 i fråga om gemenskapernas inkomster till sammanlagt ca 787 miljoner ecu och i fråga om gemenskapernas utgifter till ca 514 miljoner ecu. Det finns inga exakta uppgifter om omfattningen av den dolda kriminalitet som inte ingår i den officiella statistiken, men den har dock uppskattats vara betydande. Mervärdesskattebedrägerierna faller helt utanför kommissionens statistik. Mervärdesskatt uppårs inte, i avvikelse från gemenskapernas övriga inkomster, för gemenskapernas räkning, utan mervärdesskatten är en nationell inkomstkälla för medlemsstaterna, på grundval av vilken en del av den finansieringsandel som medlemsstaterna skall redovisa till gemenskaperna fastställs.

2.1. Utvecklingen innan fördraget om Europeiska unionen trätt i kraft

Inom Europeiska gemenskapernas organ har man redan under flera års tid fäst uppmärksamhet vid kampen mot bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas finansiella intressen. Redan i början av 1960-talet vidtogs åtgärder för att bekämpa bedrägerier, då det dåvarande ministerrådet tillsatte en arbetsgrupp för att dryfta frågan om harmo-

nisering av medlemsstaternas strafflagsstiftning i syfte att effektivisera skyddet av gemenskapernas finansiella intressen. Arbetet inom arbetsgruppen upphörde dock några år senare utan att några resultat nåddes. En ny arbetsgrupp tillsattes år 1972 och den presenterade fyra år senare ett förslag till en konvention om skydd av gemenskapernas medel med straffrättsliga metoder. Medlemsstaterna uppnådde dock inte enighet i fråga om godkännande av förslaget.

År 1989 gav Europeiska gemenskapernas domstol (nedan EG-domstolen) ett betydelsefullt avgörande i ärendet 68/88 *Kommissionen v. Grekland* (ECR 1989 s. 2965). Domstolen konstaterade bl.a. att påföljderna för bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas finansiella intressen skall vara effektiva, proportionella och avskräckande och att medlemsstaterna skall skydda gemenskapernas finansiella intressen på samma sätt som de skyddar sina egna finansiella intressen. Den sistnämnda principen har senare fått benämningen likställdhetsprincipen (*assimilation principle*).

Delmas-Marty-rapporten

Ministerrådet gav år 1991 en beslutsresolution där man uppmanade kommissionen att låta utföra en komparativ undersökning av medlemsstaternas administrativa och straffrättsliga system. Genom undersökningen skulle man utreda om det kunde iakttas sådana skillnader mellan medlemsstaternas lagstiftning som utgjorde hinder för ett effektivt skydd av gemenskapernas medel. Kommissionen utförde på uppmaning av rådet en undersökning, vars resultat publicerades år 1993 i den s.k. *Delmas-Marty-rapporten*.

Vid undersökningen granskades bl.a. hur den ovan nämnda likställdhetsprincipen som fastställdes av EG-domstolen har efterföljts i medlemsstaterna. Vid undersökningen framgick det att gemenskapernas inkomster hade skyddats bättre än gemenskapernas utgifter i medlemsstaternas lagstiftning. Det konstaterades att mervärdesskatten fullständigt likställdes med medlemsstaternas egna inkomster, eftersom mervärdesskatten, med undantag för den andel som skall redovisas till gemenskaperna, är en nationell inkomstkälla. Det konstaterades att bestämmelserna om brott som riktar sig mot mervärdesskatten således också kan tillämpas på den andel av

mervärdesskatten som skall redovisas till gemenskaperna. Det noterades också att tullinkomsterna nästan utan undantag skyddades av den nationella lagstiftningen gällande tullbrott.

I fråga om gemenskapernas utgifter konstaterades medlemsstaternas strafflagstiftning däremot vara mycket oenhetlig. Endast i ett fåtal medlemsstater hade likställdhetsprincipen uttryckligen skrivits in i lagen (bl.a. Italien och Tyskland). I vissa medlemsstaters lagstiftning nämndes inte likställdhetsprincipen, men de allmänna bestämmelserna om bedrägeribrott kunde tillämpas också på bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas budget (bl.a. Nederländerna och Danmark). En grupp för sig utgjorde de medlemsstater i vilkas lagstiftning man hade kriminaliserat bedrägligt förfarande som riktar sig mot subventioner som betalas av staten eller offentliga samfund. Tillämpningsområdet för sådana bestämmelser ansågs inte utan svårighet kunna utsträckas till bedrägerier som riktar sig mot subventioner som betalas ur gemenskapernas budget (bl.a. Spanien, Grekland och Frankrike).

Vid undersökningen framgick det å andra sidan också att man för bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas medel i flera medlemsstater kunde förordna administrativa påföljder som har karaktären av straff, även om det fanns stora skillnader mellan de nationella systemen gällande administrativa påföljder. Beträffande de gärningar som sanktionerats endast med administrativa påföljder uppdagades dock det problemet att straffrättsligt samarbete mellan medlemsstaterna i allmänhet inte blev aktuellt vid utredningen av sådana bedrägerier. T.ex. utlämning på grund av brott förutsätter att det som straff för gärningen i fråga anges ett frihetsstraff av en viss längd.

Vid undersökningen granskades också andra frågor som är centrala med tanke på bekämpningen av bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas medel, såsom straffansvar för företagsledare och juridiska personer, tillämpningsområdet för straffrätten och de gällande bestämmelserna om samarbete medlemsstaterna emellan. Slutsatserna av undersökningen var att det i medlemsstaternas lagstiftning fanns brister som utgjorde hinder för ett effektivt skydd av gemenskapernas medel. I *Delmas-Marty-rapporten* antecknades rekommendationer för korrigerande av de olägenheter som uppdragats.

2.2. Utvecklingen efter att unionsfördraget trätt i kraft

Som en orsak till att de projekt för bekämpning av bedrägerier som inletts innan fördraget om Europeiska unionen, nedan unionsfördraget, trätt i kraft har misslyckats har man betraktat det faktum att EG:s grundfördrag inte innehåller någon rättslig grund för straffrättsligt samarbete mellan medlemsstaterna. Först genom unionsfördraget skapades uttryckligen en rättslig grund för straffrättsligt samarbete medlemsstaterna emellan. I dess VI avdelning (Europeiska unionens s.k. III pelare) intogs bestämmelser om samarbete regeringar emellan i rätts- och inrikesfrågor. Som samarbetsområden nämns i artikel K.1 i VI avdelningen bl.a. bekämpning av bedrägliga förfaranden på internationell nivå och rättsligt samarbete inom straffrätten. Inom de samarbetsområden som anges i artikeln kan medlemsstaterna enligt artikel K.3 godkänna gemensamma ståndpunkter, gemensamma åtgärder samt anta konventioner.

Genom unionsfördraget gjordes också ändringar i EG:s grundfördrag (Europeiska unionens s.k. I pelare) i syfte att förbättra skyddet av gemenskapernas finansiella intressen. Till EG:s grundfördrag fogades en ny artikel, 209 a, vars 1 punkt förpliktar medlemsstaterna att genomföra samma åtgärder för att skydda gemenskapernas som sina egna finansiella intressen mot bedrägligt förfarande. Denna likställhetsprincip hade tidigare fastställts i det ovan nämnda EG-domstolsavgörandet 68/88 *Kommissionen v. Grekland*. Punkt 2 i artikeln innehåller en bestämmelse om harmonisering av den verksamhet som syftar till att skydda gemenskapernas finansiella intressen och förpliktar medlemsstaterna att med kommissionens hjälp organisera ett nära och regelbundet samarbete mellan sina behöriga administrativa enheter.

Efter att unionsfördraget trätt i kraft började man effektivera skyddet av gemenskapernas finansiella intressen både med administrativa och straffrättsliga metoder. Inom ramen för EG-fördraget utarbetades rådets förordning om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EG, EURATOM) nr 2988/95 (EGT nr L 312 23.12.1995) som trädde i kraft i slutet av år 1995. Förordningen innehåller rambestämmelser om de administrativa sanktioner som

skall föreskrivas för missbruk som riktar sig mot gemenskapernas medel. Det samarbete som inletts på straffrättens område inom ramen för den III pelaren fick sin början i och med det förslag till gemensam åtgärd gällande skydd av gemenskapernas finansiella intressen som presenterades av Storbritannien i mars 1994. I juli samma år offentliggjorde kommissionen ett förslag till konvention om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Kommissionens förslag grundade sig i stor utsträckning på rekommendationerna i den ovan nämnda Delmas-Marty-rapporten.

Behandlingen av Storbritanniens och kommissionens förslag inleddes i den arbetsgrupp för straffrätt/EG-rätt som är underställd rådet för rätts- och inrikesfrågor. Europeiska rådet gav vid sitt sammanträde i Essen i december 1994 en uppmaning om att förhandlingarna skulle fortsätta så att den gemensamma åtgärden eller konventionen kunde antas i början av år 1995. Arbetsgruppen blev klar med sitt arbete under sommaren 1995 och konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen som utarbetats på basis av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen antogs av Europeiska unionens råd för rätts- och inrikesfrågor och undertecknades av medlemsstaterna den 26 juli 1995 (EGT nr C 316/48 27.11.1995). Nedan används för denna konvention benämningen EG-bedrägerikonventionen.

3. EG-bedrägerikonventionens mål och centrala innehåll

3.1. EG-bedrägerikonventionens mål

EG-bedrägerikonventionens syfte är att effektivera det straffrättsliga skyddet för Europeiska gemenskapernas medel i medlemsstaterna. I konventionen definieras den minimivå som medlemsstaterna i sin nationella strafflagstiftning skall driva igenom för att skydda gemenskapernas finansiella intressen. Konventionen förhindrar med andra ord inte medlemsstaterna att i sin nationella lagstiftning skydda gemenskapernas finansiella intressen i större utsträckning än vad som förutsätts i konventionens bestämmelser. Konventionens mål är dessutom att effektivera samarbetet mellan medlemsstaterna för att bekämpa bedrägerier sin riktar sig mot gemenskapernas medel.

3.2. EG-bedrägerikonventionens centrala innehåll

Den viktigaste bestämmelsen i EG-bedrägerikonventionen gäller den skyldighet som ingår i artikel 1 att kriminalisera bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (nedan EG-bedrägeri). Punkt 1 i artikeln innehåller en definition på EG-bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas inkomster och utgifter. Artikel 2 i konventionen innehåller bestämmelser om de straffrättsliga påföljder som skall föreskrivas för sådant EG-bedrägeri som avses i artikel 1.

Dessutom innehåller konventionen bestämmelser om straffrättsligt ansvar för företagsledare (artikel 3), jurisdiktion (artikel 4), utlämning och åtal (artikel 5), samarbete (artikel 6), ne bis in idem-regeln (artikel 7), och behörigheten för Europeiska gemenskapernas domstol att lösa tvister mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och kommissionen (artikel 8). Konventionen innehåller dessutom en bestämmelse om medlemsstaternas skyldighet att till Europeiska gemenskapernas kommission överlämna uppgifter om det nationella genomförandet av konventionen (artikel 10).

4. EG-bedrägerikonventionens förhållande till Finlands lagstiftning

4.1. Definitionen på EG-bedrägeri (Artikel 1)

4.1.1. Likställdhetsprincipen

Artikel 1 i EG-bedrägerikonventionen förpliktar medlemsstaterna att i sin nationella strafflag straffbelägga sådant EG-bedrägeri som definierats i artikeln och som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas inkomster och utgifter. Enligt artikeln avses med EG-bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas utgifter en uppsåtlig handling eller underlåtenhet som leder till att medel från Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning otillbörligen uppbärs eller innehålls (punkt 1 a i artikeln). I fråga om sådant förfarande som riktar sig mot gemenskapernas inkomster förutsätts att gemenskapernas medel minskas på ett olagligt sätt (punkt 1 b i artikeln). Som gärningssätt både för sådant EG-

bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas utgifter och för sådant som riktar sig mot gemenskapernas inkomster nämns användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument samt undanhållande av information som skall lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter. Som gärningssätt för EG-bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas utgifter nämns dessutom användning av medel för andra syften än dem som de ursprungligen beviljats för och för bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas inkomster missbruk av en förmån som lagligen erhållits.

Med gemenskapernas utgifter avses alla utgiftsposter som ingår i gemenskapernas budget. Utgifterna består av subventioner som beviljas för olika ändamål och den största gruppen utgörs av de subventioner som beviljas för att stöda jordbruket. Utbetalningen av de subventioner som beviljas av gemenskaperna sköts i regel av medlemsstaternas behöriga myndigheter, även om förfarandet och den nationella budgeteringen av subventionerna varierar beroende på vilken förvaltningsgren det är fråga om. I Finland inkluderas en del av subventionerna i den finska statsbudgeten eller i fonder som inte ingår i statsbudgeten och som administreras av nationella myndigheter (t.ex. exportstöd för lanterbruket samt interventionsfonden inklusive inköp till interventionslager). En del av subventionerna betalas direkt till subventionstagaren utan att de nationella myndigheterna deltar i förfarandet. De subventioner som beviljas av gemenskaperna och som ingår i den finska statsbudgeten samt de som ingår i särskilda fonder utgörs av subventioner för att stöda den gemensamma lantbrukspolitikerna, strukturpolitiska stöd och stöd som beviljas nya medlemsstater under en övergångsperiod. Subventioner som betalas direkt till subventionstagaren av medel som inte ingår i budgeten utgörs däremot huvudsakligen av understöd som beviljas av gemenskaperna för olika slag av forskning, utbildnings-, ungdoms- och kulturunderstöd, miljöpolitiska stöd samt gemenskapernas understöd för utvecklingsbistånd.

I avvikelser från vad som gäller i fråga om gemenskapernas utgifter omfattar artikel 1 inte alla inkomstposter som ingår i gemenskapernas budget. Enligt den förklarande rapporten om EG-bedrägerikonventionen avser man med gemenskapernas inkomster i den bemärkelse som avses i artikel 1 näm-

ligen de medel som hör till de två första inkomstgrupper som avses i artikel 2.1 rådets beslut om systemet för gemenskapernas egna medel (EG, Euratom) 94/728 (EGT nr L 293/9 12.11.1994). Medlen omfattar inloppstullar samt produktions- och magasineringsavgifter för socker, vilka uppsamlas av medlemsstaterna för gemenskapernas räkning. För dessa medel används benämningen gemenskapernas traditionella egna medel. Medlen redovisas direkt till gemenskaperna och de inkluderas inte i den finska statsbudgeten. Enligt den förklarande rapporten omfattar tillämpningsområdet för artikeln inte mervärdesskatt eller den avgift som fastställs på grundval av bruttonationalprodukten (den s.k. BNP-avgiften). Också dessa avgifter utgör inkomster för gemenskaperna, men medlemsstaterna uppsamlar inte dem för gemenskapernas räkning, utan de fastställs kalkylatoriskt enligt medlemsstaternas nationella mervärdesskattebas och bruttonationalprodukt.

I 29 kap. strafflagen ingår bestämmelser om brott som riktar sig mot den offentliga ekonomin. Kapitlets bestämmelser om skattebedrägeri, grovt skattebedrägeri, lindrigt skattebedrägeri och skatteförseelse (1—4 §) skyddar den offentliga ekonomins inkomster. Bestämmelserna om subventionsbedrägeri, grovt subventionsbedrägeri, subventionsmissbruk och subventionsförseelse (5—8 §) skyddar däremot den offentliga ekonomins utgifter. Dessutom innehåller kapitlets 9 § en definition på skatter och subventioner. Bestämmelserna i 29 kap. strafflagen åsidosätter bestämmelserna om bedrägeri i 36 kap. strafflagen.

De gällande bestämmelserna om subventionsbrott i 29 kap. strafflagen skyddar, på de sätt som beskrivs nedan, sådana subventioner som inkluderas i den finska statsbudgeten eller i sådana fonder som står utanför statsbudgeten och som administreras av nationella myndigheter. Subventioner som gemenskaperna betalar direkt till subventionstagarna anses däremot inte utgöra sådana subventioner som definitionen i kapitlets 9 § avser och som betalas av statens medel. I fråga om skattebrott möjliggör däremot ordalydelsen i den gällande definitionsbestämmelsen i 29 kap. redan för närvarande att bestämmelserna om skattebrott tillämpas förutom på nationella skatter även på avgifter som skall redovisas till gemenskaperna.

De utgifter inom gemenskaperna, vilka

inte skyddas av de gällande bestämmelserna om subventionsbrott, skyddas av de allmänna bestämmelserna om bedrägeri i 36 kap. strafflagen. Den mest betydelsefulla skillnaden mellan allmänt bedrägeri och de bedrägerier som regleras i 29 kap. är att skatte- och subventionsbedrägeri fullbordas tidigare än allmänt bedrägeri. I avvikelse från allmänt bedrägeri förutsätter skatte- eller subventionsbedrägeri inte vilseledande, utan gärningen fullbordas redan i och med att en felaktig uppgift uppges för den som fattar beslut om beskattningen eller subventionen. Enligt ordalydelsen i artikel 1 fullbordas EG-bedrägeri inte ännu i och med att felaktiga uppgifter eller dokument presenteras, utan det förutsätts dessutom att gemenskapernas medel till följd av detta minskas på ett olagligt sätt. Till denna del motsvarar rekvisiten för EG-bedrägeri och allmänt bedrägeri varandra. I avvikelse från vad som gäller i fråga om allmänt bedrägeri omnämns å andra sidan inte vilseledande i rekvisitet för EG-bedrägeri, utan rekvisitet motsvarar till denna del rekvisiten för de skatte- och subventionsbedrägerier som avses i bestämmelserna i 29 kap. Denna skillnad har dock ingen stor betydelse, eftersom det faktum att ett samfund beviljar en subvention på grundval av felaktiga uppgifter i allmänhet skall anses förutsätta att samfundet vilseletts i fråga om de faktorer som påverkat beviljandet av subventionen. Artikel 1 skall således inte nödvändigtvis anses förutsätta en mer omfattande kriminalisering än vad allmänt bedrägeri innebär. Enligt den förklarande rapporten om EG-bedrägerikonventionen kan medlemsstaterna genomföra den kriminaliseringsskyldighet som uppställts i artikel 1 antingen genom att utarbeta separata bestämmelser om EG-bedrägeri eller genom att inkludera EG-bedrägeri i bestämmelserna om allmänt bedrägeri.

Skyldigheten att utsträcka bestämmelserna i 29 kap. strafflagen att också skydda Europeiska gemenskapernas inkomster och utgifter kan dock härledas från den ovan nämnda likställhetsprincipen som fastställts av EG-domstolen och som inskrivits i artikel 209 a i unionsfördraget. Denna princip förpliktar medlemsstaterna att skydda gemenskapernas finansiella intressen på samma sätt som de skyddar sina egna finansiella intressen mot bedrägligt förfarande. Eftersom inkomsterna och utgifterna inom den finska statens offentliga ekonomi är skyddade genom särskil-

da bestämmelser om brott mot den offentliga ekonomin i 29 kap. strafflagen, skall ett likadant skydd således utsträckas också till gemenskapernas inkomster och utgifter. Också i den förklarande rapporten om EG-bedrägerikonventionen hänvisas till likställhetsprincipen.

4.1.2. Definitionen på subventioner och skatter i 29 kap. strafflagen

Bestämmelserna i 29 kap. strafflagen skyddar inkomsterna och utgifterna inom den offentliga ekonomin. I regeringens proposition gällande det första skedet av strafflagens totalrevidering konstateras att man med den offentliga hushållningen avser statens, kommunernas och de offentligrättsliga samfundens hushållning som en helhet (RP 66/1988 rd). Vid utarbetandet av kapitlet har man med begreppet offentlig ekonomi avsett de nationella offentliga samfundens ekonomi. Efter anslutningen till Europeiska unionen har Finland också blivit en del av Europeiska gemenskapernas ekonomiska system, vilket innebär att en del av överföringarna av medel mellan Europeiska gemenskaperna och den finska staten genomförs utanför den finska statsbudgeten. Såsom ovan konstaterats, ingår gemenskapernas traditionella egna medel samt vissa subventioner som betalas av gemenskaperna inte i den finska statsbudgeten.

Europeiska gemenskapernas medel kan på goda grunder jämföras med Finlands egna offentliga medel. Europeiska gemenskapernas ekonomi betjänar nämligen också medlemsstaternas gemensamma samhällspolitik som är avsedd att gagna alla medlemsstater, vilket betyder att det överensstämmer med medlemsstaternas intresse att se till att gemenskapernas medel används på ett tillbörligt och resultatrikt sätt. De finska myndigheternas uppgift kan också med tanke på medlemskapet i Europeiska unionen anses vara att säkerställa Finlands nationella intressen och påverkningsmöjligheter, varvid främjandet av en resultatrikt användning och effektiv övervakning av medlen utgör en grund för vår integrationsstrategi.

Enligt gemenskapernas föreskrifter ansvarar medlemsstaterna för övervakningen av gemenskapernas medelförvaltning gentemot gemenskaperna. Om en medlemsstat försummar att övervaka användningen av gemenskapernas medel, innebär detta att medlems-

staten kan bli tvungen att ersätta gemenskaperna den skada som förorsakats av försummelsen. I fråga om gemenskapernas inkomster följer dessutom av budgetens s.k. balanseringsprincip att de tullar som inte drivits in skall kompenseras genom att medlemsstatens finansieringsandelar av de BNP-avgifter som fastställs på grundval av medlemsstatens bruttonationalprodukt ökas. Av att gemenskapernas tullinkomster minskar följer också i regel att medlemsstaten går miste om den ersättning för uppbärande av tullar som för närvarande är 10 % av beloppet av den tull som skall redovisas till gemenskaperna. En minskning av gemenskapernas medel förorsakar således ekonomisk skada också för medlemsstaterna, vilket betyder att EG-bedrägerierna också kan anses kränka medlemsstaternas intressen och rätt.

Bestämmelserna i 29 kap. strafflagen har dock utarbetats i avsikt att skydda nationella offentliga samfunds inkomster och utgifter innan Finland blev medlem i unionen. De offentliga inkomster och utgifter som avses i kapitlet har definierats i dess 9 §. De subventioner som avses i kapitlet har enligt denna paragraf begränsats att gälla ekonomiskt stöd som beviljas av statens, en kommuns eller något annat offentligt samfunds medel. När lagen stiftades avsågs med offentliga samfund nationella offentliga samfund. Såsom ovan konstaterats, inkluderas en del av de subventioner som betalas av gemenskaperna i den finska statsbudgeten eller i särskilda fonder som administreras av statliga myndigheter i Finland. Dessa subventioner kan i den bemärkelse som avses i 9 § anses som sådant ekonomiskt stöd som betalas av statens medel. Bestämmelsens ordalydelse kan dock inte utan svårighet utvidgas att gälla sådana subventioner som betalas direkt till mottagaren av Europeiska gemenskapernas medel. För att också sådana subventioner skall skyddas av bestämmelserna i 29 kap., föreslås 9 § kompletteras med en punkt enligt vilken man med en subvention dessutom avser ekonomiskt stöd som beviljas av Europeiska gemenskaperna.

Enligt 29 kap. 9 § strafflagen avses med skatt även förskott på skatt och offentlig avgift som kan jämföras med skatt. Enligt motiveringen till paragrafen är det kännetecknande för en med skatt jämförbar offentlig avgift att den inte utgör ersättning för en viss motprestation. Lagtekniskt har avgränsningen av begreppet med skatt jämförbar of-

fentlig avgift förtydligats genom att man i de lagar som gäller offentliga avgifter som kan jämföras med skatt har tagit in en bestämmelse som hänvisar till 29 kap. 1—3 § strafflagen. I motiveringen till lagen har en offentlig avgift således avgränsats så att det inte föreligger hinder för att inkludera också avgifter som skall redovisas till Europeiska gemenskaperna i begreppet. Denna tolkning får också stöd av de tidigare framförda faktorer som talar för att gemenskapernas medel skall jämföras med nationella medel. För att förtydliga det gällande läget föreslås dock definitionen på skatt i 9 § kompletteras så att man med skatt dessutom avser en avgift som skall redovisas till Europeiska gemenskaperna.

4.1.3. Om gärningssätten för subventions och skattebrott

Om gärningssätten för subventionsbrott

Som gärningssätt för EG-bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas utgifter anges i artikel 1.1 punkt a i EG-bedrägerikonventionen användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument, undanhållande av information som skall lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter och användning av medel för andra syften än dem som medlen ursprungligen har beviljats för. Dessutom förutsätts det att gemenskapernas medel till följd av detta förfarande otillbörligen uppbärs eller innehålls. Punkt 3 i artikeln innehåller en förpliktelse att separat straffbelägga upprättande eller tillhandahållande av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument som har den effekt som anges i punkt 1. Det föreligger dock inte någon skyldighet att separat straffbelägga det förfarande som definierats i punkt 3 om förfarandet är straffbart såsom delaktighet i eller försök till de brott som definierats i punkt 1.

EG-bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas utgifter yppar sig som sådan oredlighet vid ansökande om en subvention som påminner om rekvisitet för subventionsbedrägeri i 29 kap. 5 § strafflagen. EG-bedrägeri som yppar sig som överträdelse av de exportstödsbestämmelser som givits inom ramen för den gemensamma lantbrukspolitikens påminner å andra sidan till sina gärningssätt om sådant skattebedrägeri som är förknippat med gemenskapernas genomfartssystem, vil-

ket det redogörs för nedan. Användning av medel för andra syften än dem som medlen ursprungligen har beviljats för motsvarar däremot sådant subventionsmissbruk som avses i 29 kap. 7 §.

Enligt gällande 29 kap. 5 § strafflagen är det såsom subventionsbedrägeri straffbart förutom att lämna en oriktig uppgift som är ägnad att påverka möjligheterna att få en subvention, även att underlåta att meddela en sådan förändring i förhållandena som mottagaren i samband med subventionsbeslutet eller annars särskilt har förpliktats att anmäla. Hemlighållande av en uppgift vid ansökande om en subvention har lämnats utanför rekvisitet för subventionsbedrägeri. Det har varit lagstiftarens uttryckliga avsikt att avgränsa straffbarheten för subventionsbedrägeri till lämnande av oriktiga uppgifter, eftersom man har ansett det viktigt att subventionssystemet utvecklas så att sökanden åläggs lämna alla uppgifter som är väsentliga med tanke på beviljandet av en subvention, varvid en bristfällig ansökan alltid skall leda antingen till att komplettering begärs eller till att ansökan avslås.

Någon motsvarande avgränsning har dock inte gjorts i artikel 1, utan som gärningssätt för EG-bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas utgifter nämns vid sidan av presentation av falska och felaktiga dokument även presentation av ofullständiga dokument och som en särskild gärningsform nämns dessutom undanhållande av information som skall lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter. Artikelns ordalydelse kan anses förutsätta att straffbarheten för EG-bedrägeri skall utsträckas också till undanhållande av information vid ansökande om en subvention, dvs. ett förfarande som medvetet utslutits från det gällande rekvisitet för subventionsbedrägeri. För att förpliktelserna i artikeln skall uppfyllas till denna del föreslås 29 kap. 5 § ändras så att det utöver att lämna en oriktig uppgift också skall vara straffbart att hemlighålla uppgifter vid ansökande om en subvention.

Rekvisitet för subventionsbedrägeri uppfylls då det förfarande som avses i 5 § har lett till eller kunnat leda till att en subvention beviljats. Artikel 1 i EG-bedrägerikonventionen förpliktar däremot till att kriminalisera enbart en fullbordad gärning, eftersom det i artikeln förutsätts att gärningen leder till att gemenskapernas medel otillbörligen uppbärs eller innehålls. Till denna del krimi-

naliseras förfarandet i mer omfattande utsträckning i bestämmelsen i 29 kap. än vad som förutsätts i artikel 1.

Bestämmelsen i 29 kap. 5 § är mer omfattande än artikel 1 också i och med att det i paragrafen inte förutsätts att gärningsmannen genom att handla på det sätt som anges i paragrafen skall eftersträva orättmätig vinning. Kravet på orättmätig vinning har medvetet lämnats utanför rekvisitetet för subventionsbedrägeri, eftersom man har ansett att det i dessa situationer kunde vara svårt att definiera vad som är orättmätig vinning. Såsom ovan konstaterats förutsätts det däremot i artikel 1 att gemenskapernas medel otillbörligen upp bärs eller innehålls.

I 29 kap. 7 § strafflagen ingår en särskild bestämmelse om subventionsmissbruk. Rekvisitetet i bestämmelsen motsvarar sådan användning av medel för andra syften än dem som medlen ursprungligen har beviljats för som avses i artikel 1.1. Det är fråga om situationer där den som ansöker om en subvention har haft för avsikt att använda subventionen för det angivna ändamålet, men efter att ha fått subventionen beslutar sig för att använda den på något annat sätt.

En sådan oriktig uppgift som avses i 29 kap. 5 § strafflagen skall vara ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den. Också straffbarheten för underlåtelse att meddela uppgifter som man särskilt förpliktats att anmäla förutsätter att det är fråga om en sådan förändring i förhållandena som väsentligt påverkar möjligheterna att få en subvention. Sådant subventionsmissbruk som avses i 7 § kan man göra sig skyldig till endast genom att väsentligt avvika från villkoren eller föreskrifterna i ett beslut om beviljande av en subvention. Genom det krav på väsentlighet som ingår i rekvisitetet för subventionsbedrägeri har man velat lämna smärre inexaktheter och felaktigheter som med tanke på själva ärendet är helt irrelevanta utanför rekvisitetet. EG-bedrägerikonventionen avser inte att man skall avstå från väsentlighetskravet.

A andra sidan är den gällande bestämmelsen om subventionsbedrägeri delvis strängare än artikel 1, eftersom det enligt paragrafen anses tillräckligt att en oriktig uppgift som lämnas till den som beslutar om subventioner är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den, medan det i

artikeln förutsätts att den felaktiga uppgiften faktiskt inverkar på beviljandet av en subvention.

Såsom ovan konstaterats förpliktar likställdhetsprincipen medlemsstaterna att skydda gemenskapernas medel på samma sätt som nationella medel, men det föreligger å andra sidan inga hinder för att gemenskapernas finansiella intressen skyddas i större omfattning än vad som förutsätts i konventionen.

För att de EG-bedrägerier som avses i artikeln skall vara straffbara förutsätts uppsåt beträffande den rekvisitsenliga gärningen och dess följd. Enligt punkt 4 i artikeln skall bedömningen av uppsåt göras objektivt mot bakgrund av yttre faktiska omständigheter. Till denna del motsvarar bestämmelsens ordalydelse artikel 3.3 i Förenta Nationernas konvention mot olaglig hantering av narkotiska och psykotropiska ämnen (FördrS 44/1994) som Finland ratificerat år 1994.

Också de subventionsbrott som regleras i 29 kap. skall vara uppsåtliga, fastän detta i enlighet med den princip som omfattats vid revideringen av strafflagen inte längre uttryckligen nämns. Bedömningen av uppsåt sker enligt de principer som omfattats i det nationella rättssystemet.

Det krav på uppsåt som omfattar alla faktorer i rekvisiten gäller också det förfarande som avses i artikel 1.3, dvs. upprättande och tillhandahållande av falska, felaktiga eller ofullständiga dokument. Om gärningsmannen är någon annan än den som begått subventionsbedrägeriet blir detta förfarande hos oss straffbart enligt bestämmelserna om delaktighet i 5 kap. strafflagen. Upprättande eller tillhandahållande av falska eller felaktiga dokument kan dessutom uppfylla rekvisitetet för förfalskningsbrott. Enligt den regeringsproposition som gäller det första skedet av strafflagens totalrevidering skall förfalskning som förekommer i samband med bedrägeribrott bedömas enligt reglerna om sammanträffande av brott.

Om gärningssätten för skattebedrägeri

Som gärningssätt för EG-bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas inkomster anges i artikel 1.1 b i EG-bedrägerikonventionen användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument, undanhållande av information som skall lämnas i enlighet med särskil-

da föreskrifter och missbruk av en förmån som lagligen erhållits. Liksom i fråga om bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas utgifter är det en förutsättning för straffbarheten att förfarandet leder till att gemenskapernas medel minskas på ett olagligt sätt. Den skyldighet som uppställs i artikel 1.3 att straffbelägga upprättande eller tillhandahållande av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument som har den effekt som anges i punkt 1, gäller förutom bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas utgifter också bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas inkomster.

EG-bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas inkomster utgörs vanligtvis av situationer där gärningsmannen försöker undvika att betala den tull som fastställs för produkter som införs innanför unionens gränser från en stat som inte hör till unionen. En typisk situation är att produkter som importeras från ett tredje land inte förtullas vid förtullningsstället. Bedrägerier kan också begås genom att felaktiga ursprungsintyg uppvisas eller genom att varorna transporteras till unionens område via rutter som går förbi förtullningsställena. EG-bedrägerier som har begåtts genom överträdelse av gemenskapernas förpassningsbestämmelser har också visat sig vara problematiska. I gemenskapernas förpassningsbestämmelser har den handel med tredje länder som sker via unionen organiserats så att varorna då de införs till unionens område inte förtullas vid den yttre gränsen, utan därifrån genom det s.k. yttre förpassningsförfarandet transporteras till destinationsorten, dvs. en annan av unionens stater med yttre gränser. Det yttre förpassningsförfarandet används också då de varor som importeras från tredje länder förs till en annan av unionens medlemsstater än en stat med yttre gränser. Då betalas tullen först i destinationsstaten, varvid varorna genom förpassningsförfarandet transporteras tullfritt från staten med yttre gränser till destinationsstaten. I de beskrivna situationerna kan bedrägeri begås genom att man med stöd av förpassningsbestämmelserna låter bli att förtulla varorna vid unionens yttre gräns, men inte för dem till destinationsorten utan lämnar dem inom unionens område. I den situation där en vara tullfritt införs till unionens område, men senare används i strid med de villkor som uppställts för tullfrihet i gemenskapernas tullfrihetsbestämmelser är det däremot fråga om sådant EG-bedrägeri

som yppar sig som missbruk av en förmån som lagligen erhållits.

Bestämmelsen om skattebedrägeri ingår i 29 kap. 1 § strafflagen som har ändrats genom den lag som trädde i kraft den 1 februari 1998. Enligt denna bestämmelse är det straffbart att ge en oriktig uppgift om någon omständighet som påverkar bestämmandet av skatt samt att hemlighålla en sådan omständighet i en anmälan som lämnas för beskattningen (1 och 2 punkten). Som gärningssätt för skattebedrägeri anges dessutom i 3 punkten att någon i syfte att undandra skatt underlåter att fullgöra sådana skyldigheter som stadgas för bestämmandet av skatt och som har betydelse för bestämmandet av skatt (s.k. passivt skattebedrägeri). Enligt paragrafens 4 punkt är det också straffbart att "i övrigt bedrägligt" undandra eller försöka undandra skatt.

Den förteckning över gärningssätt som ingår i 29 kap. 1 § strafflagen omfattar de gärningssätt som anges i artikel 1 i EG-bedrägerikonventionen. Gärningssättet "i övrigt bedrägligt" kan också i mer omfattande utsträckning än artikeln förutsätter tillämpas på olika former av bedrägligt förfarande. Såsom ovan konstaterats kommer de EG-bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas inkomster oftast att bli straffbara som tullbedrägerier. Som gärningssätt blir det närmast fråga om sådant givande av en oriktig uppgift eller hemlighållande av en omständighet i de anmälningar som skall ges för bestämmandet av tull som anges i 1 § 1 och 2 punkten. Den oriktiga uppgiften kan gälla t.ex. ursprungslandet för de varor som införts till unionens tullområde eller deras mängd eller art. Även presentation av falska tulldokument i samband med bedrägeri som är förknippat med gemenskapernas förpassningssystem skall vara straffbart som sådant givande av en oriktig uppgift som avses i 1 punkten. Underlåtelse att göra de anmälningar som utgör grund för bestämmandet av tull skall bli straffbart som s.k. passivt skattebedrägeri enligt 1 mom. 3 punkten. Denna bestämmelse skall kunna tillämpas också i de situationer där en person använder tullfria varor för andra ändamål än dem för vilka tullfriheten beviljats och låter bli att på det sätt som förutsätts i gemenskapernas tullagstiftning anmäla om det förändrade användningsändamålet till tullmyndigheterna.

Liksom i fråga om subventionsbedrägeri jämfälls försök till skattebedrägeri enligt 29

kap. 1 § med en fullbordad gärning. Också till denna del är bestämmelsen i den nationella lagen mer omfattande än artikel 1, eftersom artikeln enbart förpliktar till att kriminalisera en fullbordad gärning.

Liksom i fråga om subventionsbedrägeri är uppsåt också en förutsättning för att bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas inkomster skall vara straffbart. Sådant i artikel 1.3 avsett upprättande eller tillhandahållande av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument som har den effekt som anges i punkt 1, skall också då det är fråga om skattebedrägeri på samma sätt som då det gäller subventionsbedrägeri bli straffbart enligt bestämmelserna om delaktighet i 5 kap. strafflagen då gärningsmannen är någon annan än den som begått skattebedrägeriet.

4.2. Straffrättsliga påföljder (Artikel 2)

Artikel 2 i EG-bedrägerikonventionen innehåller bestämmelser om de påföljder som skall föreskrivas för sådana EG-bedrägerier som avses i artikel 1. Artikeln förpliktar medlemsstaterna att belägga EG-bedrägeri, medhjälp, anstiftan och försök till EG-bedrägeri med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder. Atminstone i allvarliga fall skall man kunna utnyttja frihetsberövande påföljder som kan medföra utlämning för brott. Med sådana grova bedrägerier som möjliggör utlämning menas de bedrägerier som rör minst det minimibelopp som varje medlemsstat fastställt. Detta minimibelopp får inte överstiga 50 000 ecu.

Enligt punkt 2 i artikeln kan medlemsstaterna dock för mindre allvarliga bedrägerier föreskriva andra än straffrättsliga påföljder. Som sådana mindre allvarliga EG-bedrägerier betraktas gärningar som avser värden understigande 4 000 ecu och i fråga om vilka det inte föreligger några försvarande omständigheter. Enligt artikeln kan rådet senare enhälligt ändra den värdegräns som anges i punkt 2. Med de penningbelopp som anges i artikeln torde avses den vinning som eftersträvs genom brottet.

Enligt bestämmelserna i 29 kap. strafflagen är påföljden för skatte- och subventionsbedrägeri och subventionsmissbruk böter eller fängelse i högst två år. Enligt 4 § lagen om utlämning för brott (456/1970, senare den allmänna utlämningslagen) är det

en förutsättning för utlämning att det på den gärning för vilken utlämning begärs enligt finsk lag kan följa strängare straff än frihetsstraff i ett år. Enligt 4 § lagen om utlämning för brott Finland och de övriga nordiska länderna emellan (270/1960, nedan den nordiska utlämningslagen) är det en förutsättning för utlämning mellan de nordiska länderna att man för det brott för vilket utlämning begärs enligt lagen i den stat som begär utlämning kan ålägga strängare straff än böter.

Eftersom grovt EG-bedrägeri i den bemärkelse som avses i artikel 2 uttryckligen avser gärningar som möjliggör utlämning, överensstämmer vår gällande lagstiftning med de förutsättningar som uppställts i artikel 2. Till denna del uppfyller dock bestämmelserna i 29 kap. förpliktelseerna i artikel 2 i större utsträckning än vad som förutsätts i artikeln, eftersom det inte föreligger något minimibelopp för skatte- och subventionsbedrägeri, utan också bedrägerier som gäller mycket små penningbelopp uppfyller rekvisiten för skatte- och subventionsbedrägeri. På grund av detta och eftersom EG-bedrägerikonventionen å andra sidan inte hindrar medlemsstaterna att i sin nationella lagstiftning ta in mer omfattande förpliktelser än vad som förutsätts i konventionen, behövs det inte någon fastställelse av ett särskilt minimibelopp. Bedrägeribrott som gäller större penningbelopp än vad som motsvaras av 50 000 ecu klassificeras dessutom i finsk rättspraxis redan på basis av storleken av den vinning som eftersträvs genom brottet i allmänhet som den grova gärningsformen av bedrägeri, under förutsättning att gärningen även bedömd som en helhet är grov. Straffet för grovt skatte- och subventionsbedrägeri är fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

Medhjälp och anstiftan till de brott som anges i 29 kap. är straffbart med stöd av bestämmelserna om delaktighet i 5 kap. strafflagen. I skatte- och subventionsbedrägeribestämmelserna jämföras försök med en fullbordad gärning, så den förpliktelse att straffbelägga försök som ingår i artikel 2.1 uppfylls i fråga om dessa gärningar.

Försök till subventionsmissbruk har inte belagts med straff i 29 kap. Enligt regeringens proposition är 29 kap. 7 § strafflagen som gäller subventionsmissbruk avsedd att tillämpas i situationer där sökanden har tänkt använda subventionen för ett uppgivet ändamål men efter att ha fått den beslutar an-

vända den på annat sätt. Missbruket tar sig uttryck i att subventionen används i strid med sitt ändamål. Missbruket av medel kan anses bli fullbordat på ett mycket tidigt stadium, vilket innebär att det mellan ett sådant beslut om missbruk som inte är straffbart och mellan straffbar användning av medel inte lämnas mycket utrymme för försöksstatiet. Därför finns det inte behov av att straffbelägga försök till subventionsmissbruk.

I EG-bedrägerikonventionen befattar man sig inte med definitionerna på anstiftan, medhjälp och försök, utan dessa fastställs enligt nationell lagstiftning.

Som administrativ påföljd för skattebrott används i Finland ofta skatteförhöjning. I fråga om subventioner som betalats oberättigat är en typisk administrativ påföljd däremot återindrivning av subventionen förhöjd med den procentandel som anges i lag. Enligt artikel 2 i EG-bedrägerikonventionen är det tillåtet att föreskriva enbart administrativa åtgärder för bedrägerier som gäller värden under 4 000 ecu. Denna gräns behöver inte fastställas separat av medlemsstaterna. Den nämnda bestämmelsen förutsätter inte att några ändringar görs i vår lagstiftning, eftersom det oberoende av storleken av den vinning som eftersträvas har föreskrivits en straffrättslig påföljd för alla de brott som avses i 29 kap. strafflagen.

I EG-bedrägerikonventionen befattar man sig inte med de faktorer som skall beaktas vid straffmätningen, utan dessa fastställs enligt nationell lagstiftning och rättspraxis. I den förklarande rapporten om konventionen nämns dock som exempel på straffskärpningsgrunder att brottet upprepas, att gärningsmannen hör till en kriminell organisation eller sammanslutning, att gärningsmannen är en tjänsteman eller funktionär inom den nationella förvaltningen eller inom EG, att en tjänsteman mutas samt att skadorna överskrider en viss summa räknad i ecu.

4.3. Straffrättsligt ansvar för företagsledare (Artikel 3)

Artikel 3 i EG-bedrägerikonventionen innehåller bestämmelser om straffrättsligt ansvar för företagsledare. Enligt artikeln skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att företagsledare eller andra personer med befogenhet att fatta beslut eller utöva

kontroll inom företaget kunna hållas straffrättsligt ansvariga då en person som är underställd dem för företagets räkning har begått ett sådant EG-bedrägeri som avses i artikel 1. Enligt artikeln skall det straffrättsliga ansvaret realiseras enligt de principer som anges i den nationella rätten.

I den förklarande rapporten om EG-bedrägerikonventionen ges medlemsstaterna betydande prövningsrätt i fråga om vad det straffrättsliga ansvaret för företagsledare grundar sig på i den nationella lagstiftningen. Ansvarsgrunderna kan utgöras förutom av bestämmelser om delaktighet även av andra grunder, såsom försummelse av övervakningsskyldighet eller t.o.m. objektivt ansvar.

Enligt de gällande strafflagsbestämmelserna kan en företagsledare bli straffrättsligt ansvarig för ett brott som har begåtts av en person som är underställd honom enligt bestämmelserna om delaktighet i 5 kap. strafflagen. Företagsledarna är ansvariga endast på grundval av det traditionella personliga straffansvaret. I Finland har företagsledare inte ålagts något mer omfattande specifikt ansvar för sin verksamhet. EG-bedrägerikonventionen förutsätter inte att företagsledarnas ansvar skall utvidgas från vad som gäller för närvarande enligt finsk lagstiftning. Det är tillräckligt att en företagsledare enligt bestämmelserna i 5 kap. strafflagen kan hållas straffrättsligt ansvarig t.ex. för anstiftan eller medhjälp till en gärning som har begåtts av någon som är underställd honom.

De allmänna bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer ingår i 9 kap. strafflagen. På subventionsbedrägeri, grovt subventionsbedrägeri och subventionsmissbruk skall enligt 29 kap. 10 § strafflagen tillämpas vad som stadgas om straffansvar för juridiska personer. EG-bedrägerikonventionen förutsätter inte att bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer skall kunna tillämpas på EG-bedrägeri. Med tanke på enhetligheten inom lagstiftningen kan man dock anse det motiverat att bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer skall tillämpas också på subventionsbedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas medel. Dessutom kan man anse att den ovan beskrivna likställhetsprincipen som ingår i artikel 209 a i unionsfördraget förpliktar medlemsstaterna att också till denna del skydda gemenskapernas medel på samma sätt som nationella medel.

4.4. Bestämmelser om jurisdiktion (Artikel 4)

Artikel 4 i EG-bedrägerikonventionen innehåller bestämmelser om behörigheten beträffande EG-bedrägerier. Bestämmelserna om behörigheten har i artikeln indelats i tre delar. För det första skall varje medlemsstat utsträcka sin jurisdiktion till bedrägeri, delaktighet i eller försök till bedrägeri som helt eller delvis begås inom dess territorium liksom till bedrägeri där vinningen uppkommer inom det territoriet. För det andra skall jurisdiktionen utsträckas till situationer där en person inom statens territorium medvetet medverkar till eller anstiftar till bedrägeri men själva gärningen begås inom en annan medlemsstats territorium. För det tredje skall jurisdiktionen utsträckas till situationer där gärningsmannen är medborgare i den berörda medlemsstaten, varvid kravet på dubbel straffbarhet kan uppställas för gärningen.

Bestämmelserna om tillämpningsområdet för den finska straffrätten ingår i 1 kap. strafflagen som trädde i kraft den 1 september 1996. Det krav som uppställs i artikel 4 i EG-bedrägerikonventionen på att finsk lag skall tillämpas på EG-bedrägeri som har begåtts i Finland uppfylls med stöd av 1 kap. 1 § strafflagen, enligt vilken finsk lag tillämpas på brott som har begåtts i Finland.

I 10 § i det nya 1 kap. strafflagen definieras också gärningsorten noggrannare än förut. Ett brott anses vara begånget såväl där den brottsliga handlingen företogs som där den rekvisitsenliga följden av brottet framträdde. I det nya 1 kap. ingår också en bestämmelse om gärningsorten för underlåtenhetsbrott. Ett underlåtenhetsbrott anses vara begånget såväl där gärningsmannen borde ha handlat som där den rekvisitsenliga följden av brottet framträdde.

Enligt artikel 4 i EG-bedrägerikonventionen skall varje medlemsstats strafflag också kunna tillämpas på EG-bedrägeri där vinningen uppkommer inom dess territorium. Med den vinning som uppkommer genom EG-bedrägeri avses den ekonomiska fördel som erhålls genom skatte- och subventionsbedrägeri. Denna vinning kan anses vara en rekvisitsenlig följd av brotten. Den rekvisitsenliga följden av subventionsbedrägeri kan anses vara förvärvande av ekonomisk vinning och i fråga om skattebedrägeri kan den rekvisitsenliga följden anses vara undandragande av skatt, vilket också innebär förvär-

vande av ekonomisk vinning. Bestämmelserna i 1 kap. strafflagen uppfyller till dessa delar de förpliktelser som uppställs i artikel 4, eftersom skatte- och subventionsbedrägeri med stöd av 1 och 10 § kan anses begånget i Finland om den rekvisitsenliga följden uppkommer i Finland.

Enligt 1 kap. 10 § strafflagen kan gärningsorten för ett brott också vara den där den rekvisitsenliga följden skulle ha framträtt. Enligt huvudregeln är gärningsorten för försök den ort där en gärning som stannade vid försök har begåtts (Regeringens proposition till riksdagen med förslag till revidering av lagstiftningen om tillämpningsområdet för finsk straffrätt, RP 1/1996 rd). Strafflagens bestämmelser uppfyller således förpliktelsen i artikel 4 i EG-bedrägerikonventionen, enligt vilken varje medlemsstats jurisdiktion skall utsträckas till försök till EG-bedrägeri som helt eller delvis begås inom dess territorium.

I 1 kap. 10 § strafflagen ingår också en särskild bestämmelse om dem som är delaktiga i ett brott. Enligt den anses en anstiftares och en medhjälparens brott vara begånget både på den ort där delaktighetsgärningen utfördes och på den ort där gärningsmannens brott anses vara begånget. EG-bedrägerikonventionen förutsätter också att varje medlemsstats jurisdiktion skall kunna utsträckas till en delaktighetsgärning då den helt eller delvis har begåtts inom statens territorium. Dessutom förutsätts det i EG-bedrägerikonventionen att varje medlemsstats jurisdiktion skall utsträckas till situationer där medhjälper eller anstiftan sker inom den egna statens territorium, men den egentliga gärningen begås inom en annan medlemsstats eller en tredje stats territorium. Enligt den förklarande rapporten om EG-bedrägerikonventionen skall begreppen medhjälper och anstiftan tolkas enligt nationell lagstiftning.

I 1 kap. 10 § strafflagen har gärningsorten för delaktighetsbrott givits en självständig betydelse som alternativt gärningsort. Medhjälper och anstiftan kan anses ha skett i Finland, fastän den egentliga gärningen skulle ha begåtts i en annan stat. Lagen innehåller inga särskilda förutsättningar beträffande den egentliga gärningen som begåtts i en annan stat. I regeringens proposition som gäller tillämpningsområdet för finsk straffrätt konstateras endast att finsk straffrätt anses ha omfattat den s.k. accessoriska principen, enligt vilken straffbarheten för delaktighet är

beroende av straffbarheten för huvudgärningen. Enligt denna princip är en delaktighetsgärning straffbar endast om den egentliga gärningsmannen genomför brottet eller ett straffbart försök till det. Detta kan anses förutsätta att den egentliga gärningen som begåtts i en annan stat är straffbar enligt lagen på gärningsorten. Enligt den förklarande rapporten om EG-bedrägerikonventionen kan medlemsstaterna i en sådan situation förutsätta att gärningen är straffbar också enligt lagen på gärningsorten. Enligt den förklarande rapporten tillåter EG-bedrägerikonventionen också att medlemsstaterna vidtar åtgärder för att väcka åtal endast om det i ett avgörande av en domstol i medlemsstaten eller i den berörda tredje staten har konstaterats att ett bedrägeri har begåtts.

Enligt 1 kap. 6 § strafflagen skall finsk lag tillämpas på brott som en finsk medborgare eller en person som kan jämföras med en finsk medborgare har begått utanför Finland. Om brottet har förövats inom ett område som inte tillhör någon stat, är en förutsättning för straffbarheten att det enligt finsk lag på brottet kan följa fängelse i över sex månader. Finsk lag tillämpas också på den som kan jämföras med en finsk medborgare.

Enligt kapitlets 11 § förutsätter straffbarheten att gärningen är straffbar också enligt lagen på gärningsorten och att även en domstol i den främmande staten kunde ha dömt ut straff för gärningen. För brottet får härvid inte i Finland dömas ut en påföljd som är strängare än den som stadgas för brottet enligt lagen på gärningsorten. Också till denna del uppfyller 1 kap. strafflagen de förutsättningar som uppställs i artikel 4. Konventionen tillåter användning av kravet på dubbel straffbarhet, vilket ingår i den finska lagen. Om en gärning har begåtts i en tredje stat där EG-bedrägeri inte är straffbart, föranleder kravet på dubbel straffbarhet att gärningen inte heller enligt finsk lag är straffbar.

Eftersom strafflagen i vissa av Europeiska unionens medlemsstater inte kan tillämpas på gärningar som har begåtts utomlands, tillåter artikel 4 att en medlemsstat förklarar att den inte utsträcker sin jurisdiktion till gärningar som dess egna medborgare har begått utomlands.

Bestämmelserna om tillämpningsområdet för den finska straffrätten kan således anses uppfylla förpliktelseerna i EG-bedrägerikonventionen. Också andra än de nämnda be-

stämmelserna i 1 kap. strafflagen kan bli tillämpliga på EG-bedrägeri. Finsk lag kan också till dessa delar tillämpas på EG-bedrägeri i större utsträckning än vad som förutsätts i konventionen. T.ex. 1 kap. 10 § strafflagen innehåller en kompletterande bestämmelse enligt vilken ett brott skall anses vara begånget i Finland om gärningsorten inte med säkerhet kan fastställas, men det finns grundad anledning att anta att brottet har begåtts inom finskt område.

Om finsk lag skall tillämpas på ett brott, bestäms enligt kapitlets 9 § även straffansvaret för juridiska personer enligt finsk lag. Således kan bestämmelserna om juridiska personers straffansvar också tillämpas på sådant subventionsbedrägeri, grovt subventionsbedrägeri och subventionsmissbruk som begås utomlands.

4.5. Utlämning och åtal (Artikel 5)

Artikel 5 i EG-bedrägerikonventionen innehåller bestämmelser som kompletterar de gällande konventionerna om utlämning av förbrytare. I punkt 1 i artikeln ingår bestämmelser om utlämning av egna medborgare. Enligt den skall varje medlemsstat som enligt sin nationella lagstiftning inte utlämnar sina egna medborgare utsträcka sin jurisdiktion till EG-bedrägerier som har begåtts av dess egna medborgare utanför dess territorium. Bestämmelsen gäller inte sådana mindre allvarliga bedrägerier som avses i artikel 2.2.

När en medborgare i en medlemsstat har begått ett EG-bedrägeri i en annan medlemsstat, och personens hemland inte utlämnar denna person till den andra medlemsstaten enbart på grund av dennes medborgarskap, skall den enligt punkt 2 i artikeln överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för åtal, om det finns anledning till detta. För att göra lagföring möjlig skall akter, upplysningar och föremål som rör gärningen överlämnas i enlighet med bestämmelserna i artikel 6 i Europeiska konventionen om utlämning för brott (FördrS 32/1971, nedan den europeiska konventionen om utlämning). Den ansökande medlemsstaten skall underrettas om vilka rättsliga åtgärder som har vidtagits och resultatet av dessa.

I fråga om EG-bedrägeri får en medlemsstat enligt punkt 3 i artikeln inte vägra utlämning enbart på den grunden att det rör sig om skattebrott eller brott mot tullbestäm-

meler.

Enligt 2 § i den allmänna utlämningslagen får finska medborgare inte utlämnas till en annan stat. I 7 § regeringsformen bestäms också att en finsk medborgare inte mot sin vilja får utlämnas eller förflyttas till ett annat land. Enligt 2 § i den nordiska utlämningslagen får däremot också en finsk medborgare under vissa förutsättningar mot sin vilja utlämnas till ett annat nordiskt land. Eftersom Finland enligt den allmänna utlämningslagen inte utlämnar sina egna medborgare, måste Finland med anledning av bestämmelserna i artikel 5.1 i EG-bedrägerikonventionen utsträcka sin jurisdiktion till EG-bedrägerier som finska medborgare har begått utanför Finlands territorium. Enligt den förklarande rapporten om konventionen kan gärningen vara begången i en annan medlemsstat eller i en tredje stat.

I enlighet med förutsättningarna i artikel 5 i EG-bedrägerikonventionen kan en finsk medborgare enligt 1 kap. 6 och 11 § strafflagen i Finland dömas till straff för ett brott som har begåtts utanför Finland, om gärningen är straffbar också enligt lagen på gärningsorten. Av kravet på dubbel straffbarhet följer att finsk lag inte kan tillämpas på en gärning som har begåtts i en främmande stat där EG-bedrägeri eventuellt inte är straffbart. Eftersom bestämmelserna om jurisdiktion i artikel 4 i EG-bedrägerikonventionen tillåter att kravet på dubbel straffbarhet uppställs i fråga om gärningar som egna medborgare har begått utomlands, kan det krav på dubbel straffbarhet som ingår i 1 kap. strafflagen inte heller anses strida mot bestämmelserna i artikel 5. Artikel 5.1 i EG-bedrägerikonventionen kan anses innebära att en medlemsstat som inte utlämnar sina egna medborgare i enlighet med bestämmelser om jurisdiktion som ingår i artikel 4 skall utsträcka sin jurisdiktion till gärningar som dess egna medborgare har begått utomlands. Enligt punkt 2 i artikel 4 som innehåller bestämmelser om jurisdiktion får en medlemsstat förklara att den inte utsträcker sin jurisdiktion till gärningar som dess egna medborgare har begått utomlands. Sådana stater som inte utlämnar sina egna medborgare får med anledning av bestämmelserna i artikel 5.1 dock inte avge en sådan förklaring.

Innehållet i artikel 5.2 i EG-bedrägerikonventionen överensstämmer med "aut dedere aut judicare"-principen. Om en medlemsstat inte utlämnar sina egna medborgare till en

annan medlemsstat, skall den överlämna ärendet till sina egna behöriga myndigheter för utredning. Punkt 2 i artikeln motsvarar till sin ordalydelse artikel 6.2 i den europeiska konventionen om utlämning. Bestämmelserna i 1 kap. 6 § strafflagen samt i den allmänna och i den nordiska utlämningslagen överensstämmer med artikel 5.

Enligt artikel 5.3 i EG-bedrägerikonventionen får en medlemsstat inte vägra utlämning enbart på den grunden att EG-bedrägeriet gäller skatter eller tullar. Enligt den förklarande rapporten om konventionen begränsar denna bestämmelse innehållet i artikel 5 i den europeiska konventionen om utlämning. Då det är fråga om brott mot lagstiftningen angående skatter, tullar och valutatransaktioner skall utlämning enligt nämnda artikel 5 i enlighet med konventionens bestämmelser medgivas endast i den utsträckning de avtalslutande parterna så beslutat beträffande varje brott eller brottskategori.

Finland har anslutit sig till det andra tilläggsprotokollet till Europeiska konventionen om utlämning för brott (FördrS 15/1985), vars artikel 2 ersätter ovan avsedda artikel 5. Enligt artikel 2 i tilläggsprotokollet skall utlämning ske enligt bestämmelserna i konventionen för brott mot lagstiftningen angående skatter, tullar och valuta-transaktioner, om brottet enligt den anmodade statens lag motsvarar ett brott av samma natur. Enligt punkt 2 i artikeln får utlämning inte vägras på den grunden att den anmodade partens lag inte innehåller en reglering av samma slag beträffande skatt, tull eller valuta som den ansökande partens lag.

Den finska allmänna utlämningslagen innehåller inte särskilda bestämmelser om utlämning med anledning av skatte-, tull- eller valutabrott, så enligt finsk lag kan man inte vägra utlämning enbart på den grunden att det rör sig om ett ovan nämnt brott. Bestämmelserna i den allmänna utlämningslagen gäller de ovan nämnda brotten på samma sätt som andra brott. Det krav på dubbel straffbarhet som ingår i 4 § i den allmänna utlämningslagen har utformats så att det kan uppfyllas också i fråga om sådana skatte-, tull- och valutabrott som anses vara nationellt begränsade. Enligt 4 § i den allmänna utlämningslagen får ingen utlämnas om inte den gärning för vilken utlämning begärs är, eller om den hade begåtts i Finland under motsvarande förhållanden, skulle vara att anse såsom ett brott, på vilket det enligt

finsk lag kan följa strängare straff än frihetsstraff i ett år. Bestämmelserna i den allmänna utlämningslagen uppfyller de krav som uppställs i artikel 5 i EG-bedrägerikonventionen. Även den nordiska utlämningslagen uppfyller till denna del de krav som ingår i artikel 5.

Enligt artikel 5.4 i EG-bedrägerikonventionen avses med "medlemsstats egna medborgare" i artikeln varje förklaring som den staten har lämnat enligt artikel 6.1 b och c i den europeiska konventionen om utlämning. I denna förklaring har Finland meddelat att man med medborgare avser finska, isländska, norska, svenska och danska medborgare samt utlänningar som är varaktigt bosatta i dessa stater.

4.6. Samarbete (Artikel 6)

Artikel 6.1 i EG-bedrägerikonventionen förpliktar medlemsstaterna att samarbeta effektivt då ett sådant EG-bedrägeri som avses i artikel 1 rör minst två medlemsstater. Samarbetsskyldigheten gäller förundersökning, lagföring och straffverkställighet. Som exempel på samarbetsformer nämns i artikeln inbördes rättshjälp, utlämning för brott och överförande av lagföring eller verkställighet av domar som har meddelats i en annan medlemsstat. När fler än en medlemsstat har jurisdiktion och har möjlighet att väcka åtal för samma gärning, skall de berörda medlemsstaterna enligt punkt 2 i artikeln samarbeta för att avgöra vem av dem som skall lagföra gärningsmannen eller gärningsmännen. Målet är att lagföringen, där det är möjligt, kan ske i en och samma medlemsstat.

Artikeln förutsätter inte att några ändringar görs i den finska lagstiftningen, eftersom vår lagstiftning möjliggör de samarbetsformer som uppräknats i artikeln trots att Finland inte har anslutit sig till alla Europarådets konventioner om samarbete. Eftersom de samarbetsformer som nämns i artikeln endast uppräknats som exempel, kan artikeln inte anses förplikta medlemsstaterna att ansluta sig till alla de europeiska konventioner som gäller straffrättsligt samarbete. Finland har anslutit sig till den år 1959 ingångna europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 30/1981) och till den ovan nämnda europeiska utlämningskonventionen och det tillhörande andra tilläggsprotokollet. Finland har dessutom år 1983 anslutit sig till konventionen om överförande

av dömda personer (FördrS 13/1987)

Finland har däremot inte anslutit sig till den europeiska konventionen om internationell giltighet för brottmålsdomar (1970) eller om överförande av rättegångar (1972). Finland har dock en gällande lag om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder (21/1987). Denna lag möjliggör att en frihetsberövande påföljd och en förverkandepåföljd som har bestämts av en domstol i en främmande stat kan verkställas i Finland samt att verkställigheten av ett fängelsestraff och en förverkandepåföljd som har dömts ut av en finsk domstol kan anförtros en främmande stat. Lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/1963) möjliggör att förutom ett frihetsstraff även ett bötesstraff som har utdömts i ett nordiskt land kan verkställas i alla andra nordiska länder. Med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) är det möjligt att vidta åtgärder för väckande av åtal. Till lagens tillämpningsområde hör bl.a. vidtagande av åtgärder för väckande av åtal på basis av en begäran om rättshjälp (1 §). Också den europeiska konventionen om rättshjälp (1959) möjliggör vidtagande av åtgärder för väckande av åtal (artikel 21).

4.7. Ne bis in idem (Artikel 7)

Artikel 7 i EG-bedrägerikonventionen förpliktar medlemsstaterna att i sin nationella straffrättsliga lagstiftning tillämpa den s.k. ne bis in idem-regeln, vars syfte är att förhindra att samma ärende behandlas två gånger i olika medlemsstater. Enligt den förklarande rapporten om konventionen har bestämmelsen i artikel 7 en central betydelse i de gränsöverskridande bedrägerifall vilkas behandling inte enligt artikel 6 koncentreras till en och samma medlemsstat.

Enligt punkt 1 i artikeln får en person som slutligt dömts i en medlemsstat inte lagföras för samma gärning i en annan medlemsstat, om påföljden — vid fällande dom — har verkställts, håller på att verkställas eller inte längre kan verkställas enligt det dömande landets lag.

En medlemsstat får i samband med anmälan till rådet om att den har genomfört de förfaranden som dess konstitutionella regler kräver för att konventionen skall kunna antas, förklara att den inte skall vara bunden

av ne bis in idem-regeln i ett eller flera av de fall som nämns i punkt 2. Från ne bis in idem-regeln får man enligt punkt 2 a för det första avvika om gärningen helt eller delvis har begåtts inom medlemsstatens territorium, förutom ifall gärningen delvis har begåtts inom den medlemsstats territorium där domen har meddelats. För det andra får en medlemsstat meddela att den inte tillämnar ne bis in idem-regeln då det är fråga om ett brott som har riktats mot den medlemsstatens säkerhet eller andra lika viktiga intressen (punkt 2 b) och för det tredje då det är fråga om ett brott som har begåtts av en offentlig tjänsteman i medlemsstaten i fråga i strid med dennes tjänsteallgången (punkt 2 c).

Enligt punkt 3 i artikeln skall de undantag en medlemsstat meddelat inte vara tillämpliga om den berörda medlemsstaten på grund av samma gärning har begärt att en annan medlemsstat skall lagföra personen i fråga eller har beviljat utlämning av denne.

Enligt punkt 4 påverkar artikeln inte tillämpliga bilaterala eller multilaterala överenskommelser som har ingåtts mellan medlemsstater och därtill hörande förklaringar. Enligt den förklarande rapporten om konventionen skall de medlemsstater som är parter i sådana överenskommelser förnya de förklaringar de tidigare avgivit i fråga om överenskommelserna. Vissa av Europeiska unionens medlemsstater har ratificerat konventionen mellan Europeiska gemenskapernas medlemsstater angående ne bis in idem-regeln som undertecknades år 1987 (Convention between Member States of the European Communities on Double Jeopardy). Också den år 1990 upprättade konventionen om tillämpningen av Schengenavtalet, nedan Schengenkonventionen, innehåller bestämmelser om verkningarna av en utländsk dom (artikel 54 och 55). I Europarådets konvention om internationell giltighet för brottsmålsdomar (1979) och om överförande av brottsmålsrättegångar (1972) ingår också sådana bestämmelser om ne bis in idem-regeln som påminner om artikel 7. Finland har inte undertecknat den s.k. Double Jeopardy-konventionen från år 1987 eller Europarådets ovan nämnda konventioner.

I 1 kap. 13 § strafflagen ingår en bestämmelse om verkningarna av en utländsk dom. Enligt paragrafens 1 mom. får åtal inte väckas i Finland för gärningar begångna utanför Finland om det angående gärningen

redan har givits en lagakraftvunnen dom i den stat där gärningen begicks. Dessutom förutsätts det att åtalet har förkastats, den åtalade har konstaterats vara skyldig men inte dömts till straff, den ådömda påföljden har helt eller delvis verkställts eller verkställigheten pågår, eller att den ådömda påföljden har förfallit enligt lagen i domstolsstaten.

En utländsk dom utgör enligt paragrafens 1 mom. i mer omfattande utsträckning än enligt bestämmelsen i artikel 7.1 hinder för att åtal väcks i Finland, eftersom väckande av åtal i Finland enligt 1 mom. förhindras förutom av att straff utdömts även av att åtalet förkastats eller straff inte utdömts i den stat där gärningen begicks. Dessa situationer nämns inte i artikeln, utan i enlighet med vad som refererats ovan förpliktar bestämmelsen medlemsstaterna att tillämpa ne bis in idem-regeln bara i sådana situationer där en person har dömts till straff. Såsom ovan konstaterats föreligger det inga hinder för att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning tar in mer omfattande förpliktelser än vad som förutsätts i konventionen.

Paragrafens 1 mom. är å andra sidan snävare än artikel 7.1 i och med att enbart en dom som givits i den stat där gärningen begicks enligt 1 mom. hindrar att åtal väcks i Finland. Artikeln förutsätter däremot att också domar som givits i andra medlemsstater än den där gärningen begicks ges samma verkan. För att förpliktelserna i artikeln skall uppfyllas, föreslås 13 § 1 mom. ändras så att åtal förutom i de situationer som nämns i det gällande 1 mom. inte skall få väckas för en gärning angående vilken det redan har givits en lagakraftvunnen dom i en annan av Europeiska unionens medlemsstater.

I 1 kap. 13 § 2 mom. strafflagen ingår bestämmelser om undantag till huvudregeln i 1 mom. I de situationer som anges i momentet får riksåklagaren oberoende av att det utomlands givits en lagakraftvunnen dom förordna att åtal skall väckas i Finland. En förutsättning för att riksåklagaren skall få avvika från huvudregeln i 1 mom. är att den utomlands givna domen inte grundar sig på en begäran som har framförts av en finsk myndighet. I detta fall får riksåklagaren förordna att åtal skall väckas om brottet enligt 1 kap. 3 § anses riktat sig mot Finland (1 punkten), om brottet är ett sådant tjänstebrott eller militärt brott som avses i 4 § (2 punkten) eller ett sådant internationellt brott

som avses i 7 § (3 punkten) eller om brottet enligt 10 § anses begånget även i Finland (4 punkten). Ovan nämnda situationer motsvarar i huvuddrag de undantagsfall som uppräknas i artikel 7.2 i EG-bedrägerikonventionen. I dessa fall har brotten en nära anknytning till Finland, varför det är motiverat att riksåklagaren också i fortsättningen har rätt att förordna om åtal.

I samband med att Finland gör en anmälan till rådet om konventionens ikraftträdande bör Finland därför avge en i artikel 7.2 avsedd förklaring.

De fall som anges i 1 kap. 13 § 2 mom. strafflagen motsvarar inte till alla delar de undantagsfall som uppräknas i artikel 7.2. Det faktum att riksåklagaren enligt 2 mom. har rätt att förordna att åtal skall väckas för ett militärt brott eller ett internationellt brott står inte i strid med förpliktelserna i konventionen, eftersom de brott som avses i EG-bedrägerikonventionen varken är militära brott eller sådana internationella brott som avses i förordningen om tillämpningen av 1 kap. 7 § strafflagen (627/1996). Det är inte heller motiverat att ändra undantagsbestämmelsen om internationella brott, eftersom de finska domstolarnas jurisdiktion har utsträckts till internationella brott på grund av att Finland förpliktats till det av andra internationella konventioner som man inte ingriper i genom EG-bedrägerikonventionen.

Paragrafens 2 mom. 4 punkt möjliggör däremot ett större avsteg från *ne bis in idem*-regeln än vad bestämmelsen i artikel 7 tillåter. Såsom ovan konstaterats får en medlemsstat enligt punkt 2 a i artikeln inte avvika från *ne bis in idem*-regeln om gärningen delvis har begåtts inom medlemsstatens territorium och delvis inom den medlemsstats territorium där domen har meddelats. Motsvarande undantag nämns inte i 13 § 2 mom. 4 punkten, utan riksåklagaren får oberoende av en utländsk dom alltid förordna att åtal skall väckas om brottet anses begånget även i Finland. För att den förpliktelse som uppställts i artikeln skall uppfyllas föreslås en ändring i 2 mom. 4 punkten enligt vilken riksåklagaren inte skall få förordna att åtal skall väckas för en gärning som delvis har begåtts inom den medlemsstats territorium där domen har meddelats.

De ovan beskrivna lagändringarna skall inte begränsas till domar som meddelats med anledning av gärningar som avses i artikel 1 i EG-bedrägerikonventionen, utan do-

mar som meddelats i övriga medlemsstater i Europeiska unionen skall generellt i större utsträckning än för närvarande utgöra hinder för att åtal väcks i Finland. Detta beror på att en motsvarande bestämmelse om *ne bis in idem*-regeln som ingår i artikel 7 i EG-bedrägerikonventionen också ingår i Schengenkonventionen samt i den konvention om bekämpning av korruption som riktas mot unionens och unionens medlemsstaters tjänstemän som undertecknats den 26 maj 1997 (den s.k. korruptionskonventionen, EGT nr C 195 25.6.1997). Enligt protokollet till konventionen om skydd av Europeiska unionens finansiella intressen (det s.k. korruptionsprotokollet, EGT nr C 313, 23.10.1996), vilket har undertecknats den 27 september 1996, skall bestämmelsen som gäller *ne bis in idem*-regeln i EG-bedrägerikonventionen tillämpas också i fråga om domar som meddelats för sådana brott som avses i protokollet. En motsvarande bestämmelse ingår också i det andra protokollet till konventionen om skydd av Europeiska unionens finansiella intressen (EGT nr C 221, 19.7.1997), som har undertecknats den 19 juni 1997 och som innehåller bestämmelser bl.a. om juridiska personers straffansvar. Efter att de föreslagna ändringarna trätt i kraft kommer således 13 § också att motsvara de förpliktelse som uppställts i de rättsakter som uppgjorts mellan Europeiska unionens medlemsstater.

Förutom i de ovan nämnda situationerna uppfyller 13 § 2 mom. endast delvis de förutsättningar som anges i artikel 7.3. Lagrummet överensstämmer med bestämmelsen i konventionen i det avseende att riksåklagaren inte får förordna att åtal skall väckas om en utomlands given dom grundar sig på en begäran som har framförts av en finsk myndighet. I avvikelse från artikel 7 utgör däremot en utländsk dom enligt 13 § 2 mom. inget absolut hinder för att åtal väcks i Finland då en begäran om utlämning för brott har bifallits. Denna skillnad har dock inte någon stor betydelse i praktiken, eftersom det faktum att man besluter att en person skall utlämnas kan anses innebära att den utlämnade personen inte längre i Finland åtalas för det brott för vilket han utlämnats, trots att uttrycklig bestämmelse om detta saknas. Det är ändamålsenligt att en liknande bestämmelse som ingår i artikel 7 tas in i 2 mom. Enligt bestämmelsen skall givande av åtalsförordnande förutsätta att en

utomlands given dom inte grundar sig på en begäran om utlämning som har bifallits av de finska myndigheterna. Till skillnad från de övriga ändringar som föreslås i 13 § skall denna bestämmelse kunna tillämpas också mellan Finland och stater som inte hör till Europeiska unionen. Bortsett från de nordiska länderna gäller bestämmelsen inte finska medborgare, eftersom Finland inte utlämnar egna medborgare till andra än till de nordiska länderna.

4.8. EG-domstolen (Artikel 8)

Artikel 8 i EG-bedrägerikonventionen innehåller bestämmelser om EG-domstolens behörighet att lösa tvister mellan medlemsstater samt mellan en medlemsstat och kommissionen. Enligt punkt 1 i artikeln skall alla tvister mellan medlemsstater om tolkningen eller tillämpningen av konventionen först behandlas i rådet, enligt det förfarande som föreskrivs i avdelning VI i fördraget om Europeiska unionen, i avsikt att uppnå en lösning. Om ingen lösning har uppnåtts inom sex månader kan en av parterna i tvisten överlämna frågan till Europeiska gemenskapernas domstol.

Enligt punkt 2 i artikeln är EG-domstolen dessutom behörig att avgöra alla tvister mellan en eller flera medlemsstater och Europeiska gemenskapernas kommission om tillämpningen av artiklarna 1 och 10 i konventionen som inte kunnat lösas genom förhandling. Tvisterna om dessa artiklar kan gälla hur medlemsstaterna har uppfyllt de kriminaliseringsskyldigheter som uppställts i EG-bedrägerikonventionen eller hur medlemsstaterna har genomfört sin skyldighet att informera kommissionen om det nationella antagandet av konventionen.

Vid bedömningen av vilken inverkan den i artikeln avsedda behörigheten att avgöra tvister har på den ordning i vilken förslaget till lag om införande av konventionen skall behandlas fäster regeringen uppmärksamhet vid det utlåtande som riksdagens grundlagsutskott har givit om inrättandet av en europeisk polisbyrå (GrUU 28/1997 rd). Grundlagsutskottet har i sitt utlåtandet ansett att EG-domstolens behörighet att avgöra tvister om tolkningen och tillämpningen av konventionen inte står i strid med domstolarnas oberoende ställning eller med övriga bestäm-

melser i grundlagen. Grundlagsutskottet har även i sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag om godkännande av vissa bestämmelser i Amsterdamfördraget (RP 245/1997 rd) ansett att de ändringar i kompetensfördelningen beträffande tvistlösning å ena sidan mellan medlemsstaterna och å andra sidan mellan medlemsstaterna och kommissionen, vilka grundar sig på konventionen, inte påverkar behandlingsordningen för propositionen. (GrUU 10/1998 rd). Även lagförslaget om införande av EG-bedrägerikonventionen kan sålunda behandlas i den ordning som 66 § riksdagsordningen förutsätter.

4.9. Övriga bestämmelser i EG-bedrägerikonventionen

Artikel 9 i EG-bedrägerikonventionen innehåller en bestämmelse enligt vilken bestämmelserna i konventionen inte hindrar medlemsstaterna från att besluta om nationella föreskrifter som går utöver de skyldigheter beträffande skyddet av gemenskapernas finansiella intressen som följer av EG-bedrägerikonventionen. Såsom ovan konstaterats är bestämmelserna i vår strafflag till vissa delar mer omfattande än vad konventionen förutsätter.

Enligt artikel 10 i EG-bedrägerikonventionen skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna texterna till den nationella lagstiftning som genomför de skyldigheter som följer av bestämmelserna i konventionen. Dessutom innehåller artikeln en bestämmelse om utväxling av uppgifter om tillämpningen av EG-bedrägerikonventionen mellan medlemsstaterna samt mellan dem och kommissionen. Rådet fattar beslut om utväxlingen av uppgifter.

Artiklarna 11, 12 och 13 i EG-bedrägerikonventionen innehåller sedvanliga bestämmelser om konventionens ikraftträdande, om anslutning till konventionen och om depositarien.

5. Propositionens ekonomiska verkningar och verkningar i fråga om organisation

Propositionen har inga verkningar i fråga om organisation och inga direkta ekonomiska verkningar.

6. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänstearbete vid justitieministeriet.

Propositionen har sänts för utlåtande till handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, utrikesministeriet, tullstyrelsen samt justitiekanslersämbetet. I allmänhet var remissinstansernas utlåtanden om propositionen positiva. Vid beredningen av propositionen har man i mån av möjlighet eftersträvat att beakta de anmärkningar som framförts i utlåtandena.

7. Samband med andra propositioner och internationella fördrag

Inom ramen för EU-samarbetet i rättsliga och inrikes frågor har upprättats tre protokoll som ansluter sig till EG-bedrägerikonventionen. Det första av dessa utgörs av det i avsnitt 4.7 nämnda s.k. korruptionsprotokollet, som innehåller bestämmelser om kriminalisering av mutbrott som är riktade mot gemenskapernas ekonomiska intressen. Till EG-bedrägerikonventionen ansluter sig även det s.k. andra protokollet, som innehåller bestämmelser om straffansvar för juridiska personer, penningtvätt, förverkande, samarbetet mellan medlemsstaterna och kommissionen samt om dataskyddet i anslutning till detta samarbete.

Till EG-bedrägerikonventionen ansluter sig även protokollet om förhandsavgörande av Europeiska gemenskapernas domstol angående tolkningen av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (det s.k. protokollet om förhandsavgöranden, EGT nr C 151, 20.5.1997), som antagits den 29 november 1996. Protokollet innehåller bestämmelser om EG-domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden om tolkningen av EG-bedrägerikonventionen och korruptionsprotokollet. Även det ovan nämnda s.k. andra protokollet innehåller bestämmelser om EG-

domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden.

Samtidigt med denna proposition föreläggs riksdagen propositionerna som gäller ikraftträdande av korruptionsprotokollet och korruptionskonventionen samt protokollet om förhandsavgöranden.

I motsats till korruptionsprotokollet förpliktar korruptionskonventionen medlemsstaterna att kriminalisera även sådana mutbrott som inte ansluter sig till missbruk av gemenskapernas medel.

Till riksdagen avläts en särskild proposition med förslag till lag om införande av det s.k. andra protokollet.

Inom ramen för EU-samarbetet i rättsliga och inrikes frågor har dessutom upprättats två konventioner om utlämning för brott. Medlemsstaterna undertecknade den 10 mars 1995 konventionen om ett förenklat förfarande för utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater (EGT nr C 78, 30.3.1995). Dessutom undertecknade medlemsstaterna den 27 september 1996 konventionen om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater (EGT nr C 313, 23.10.1996). Den sistnämnda konventionen innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna om de materiella förutsättningarna för utlämning i den europeiska konventionen om utlämning och i den allmänna utlämningslagen. I konventionen har man bl.a. utvidgat området för de brott för vilka utlämning kan ske. Konventionen innehåller även en bestämmelse om utlämning av egna medborgare.

Meningen är att för riksdagen förelägga en särskild proposition med förslag till lagar om införande av konventionerna. Efter att lagändringarna har trätt i kraft, utvidgas förutsättningarna för utlämning till övriga EU-medlemsstater från vad som gäller för närvarande. Andringarna utvidgar också möjligheterna till utlämning i fråga om brott som avses i EG-bedrägerikonventionen och effektiverar därigenom iakttagandet av samarbetskyldigheten som uppställs i konventionen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

1 §. *Konventionens ikraftträdande.* Paragrafen innehåller en sedvanlig bestämmelse om konventionens ikraftträdande.

Enligt vad som framförts i den allmänna motiveringen, föreslås att de lagändringar som föranleds av EG-bedrägerikonventionen görs i 1 och 29 kap. strafflagen. Konventionen innehåller emellertid också andra bestämmelser som hör till lagstiftningens område, såsom en bestämmelse om behörighet för Europeiska gemenskapernas domstol att lösa tvister. Dessa bestämmelser föreslås sålunda träda i kraft genom den föreslagna lagen som skall ges som en blankettlag.

2 §. *Befogenhet att utfärda förordning.* Denna paragraf föreslås innehålla en sedvanlig bestämmelse om befogenhet att utfärda förordning. Genom förordning skall man kunna ge bestämmelser bl.a. om sådan utväxling av uppgifter mellan medlemsstaterna eller mellan dem och kommissionen som avses i artikel 10 i EG-bedrägerikonventionen.

3 §. *Ikraftträdande.* I 3 § i lagförslaget ingår en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

1.2. Strafflagen

1 kap. 13 §. *Utländsk dom.* Kapitlets gällande 13 § innehåller en bestämmelse om verkningarna av en dom som givits i en främmande stat. Enligt paragrafens 1 mom. utgör en lagakraftvunnen dom som givits i den stat där gärningen begicks i regel hinder för att åtal väcks vid en finsk domstol.

I den allmänna motiveringen har det redogjorts för att artikel 7 i EG-bedrägerikonventionen förpliktar medlemsstaterna att utsträcka den s.k. *ne bis in idem*-effekten också till andra domar än dem som givits i den medlemsstat där brottet begåtts. Därför föreslås paragrafens 1 mom. ändras så att en lagakraftvunnen dom som givits i en annan medlemsstat i Europeiska unionen skall utgöra hinder för att samma ärende behandlas vid en finsk domstol, oberoende av om do-

men har givits i den medlemsstat där brottet begicks eller i en annan medlemsstat. Efter som en dom som givits i en annan medlemsstat också kan gälla en gärning som har begåtts i Finland, föreslås den begränsning enligt vilken endast en dom som givits för en gärning som begåtts utomlands har sådan verkan som avses ovan slopas från momentet. Utvidgningen av denna verkan skall närmast gälla situationer där brottet har någon annan anknytningspunkt till den medlemsstat där domen givits än att brottet har begåtts inom den medlemsstatens territorium. På det sätt som beskrivits i den allmänna motiveringen förpliktar artikel 4 i EG-bedrägerikonventionen medlemsstaterna att i de situationer som definierats i artikeln utsträcka sin jurisdiktion också till EG-bedrägerier som begåtts utanför den berörda medlemsstaten. Den verkan som avses i den föreslagna paragrafen och som förhindrar att ett ärende behandlas vid en finsk myndighet kan uppkomma t.ex. i en situation där ett EG-bedrägeri har behandlats i den medlemsstat vars medborgare har gjort sig skyldig till EG-bedrägeriet i en annan medlemsstat.

Verkningarna av en dom som givits i en annan medlemsstat skall till övriga delar bestämmas enligt paragrafens 1 mom. En tilläggsförutsättning för att en dom som givits i en annan medlemsstat skall ha en verkan som förhindrar att åtal väcks i Finland är således att ärendet har prövats i materiellt hänseende och att åtalet har förkastats eller att den åtalade har konstaterats vara skyldig men inte dömts till straff. Också det faktum att den ådömda påföljden har helt eller delvis verkställts eller att verkställigheten pågår eller att den ådömda påföljden har förfallit enligt lagen i domstolsstaten skall förhindra att åtal väcks i Finland.

Den gällande paragrafens 2 mom. innehåller en bestämmelse om riksåklagarens åtalsprövning. Enligt detta lagrum har riksåklagarens oberoende av 1 mom. rätt att förordna att åtal skall väckas i de situationer som avses i 2 mom. 1—4 punkten. En tilläggsförutsättning för givande av åtalsförordnande är enligt 2 mom. att den utomlands givna domen inte grundar sig på en begäran som har framförts av en finsk myndighet.

På de grunder som refererats i den allmänna motiveringen föreslås att till paragra-

fens 2 mom. fogas med en punkt enligt vilken en förutsättning för givande av åtalsförordnande dessutom skall vara att en utomlands given dom inte grundar sig på en begäran om utlämning för brott som har bifallits av de finska myndigheterna. Den föreslagna lagändringen skall inte begränsas till situationer där det har beslutats att en person skall utlämnas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, utan den skall också gälla situationer där en tredje stat har framfört en begäran om utlämning som de finska myndigheterna har bifallit. Beträffande utlämningsanspråk mellan utomnordiska stater kan bestämmelsen på grundval av den gällande utlämningslagstiftningen endast gälla utlämning av andra än finska medborgare, eftersom Finland inte utlämnar sina egna medborgare till andra stater än de nordiska länderna.

Den gällande paragrafens 2 mom. 4 punkt innehåller en bestämmelse enligt vilken riksåklagaren oberoende av 1 mom. får förordna att åtal skall väckas för en gärning som enligt 1 kap. 10 § strafflagen anses begången även i Finland.

Enligt vad som framförts i den allmänna motiveringen får man enligt artikel 7 i EG-bedrägerikonventionen inte avvika från *ne bis in idem*-regeln då gärningen delvis har begåtts inom den medlemsstats territorium där domen har meddelats. Med anledning av denna förpliktelse föreslås att paragrafens 2 mom. 4 punkten begränsas så, att riksåklagaren inte skall få förordna att åtal skall väckas för en gärning som delvis har begåtts inom den medlemsstats territorium där domen har givits. Frågan om när en gärning delvis skall anses begången inom den medlemsstat där domen har givits skall avgöras genom att i tillämpliga delar iakttaga bestämmelsen i 1 kap. 10 § strafflagen.

Till övriga delar skall riksåklagarens rätt att ge åtalsförordnanden bestämmas enligt paragrafens 2 mom. De fall där det för riksåklagaren kan uppkomma behov att förordna om åtal kommer sannolikt i praktiken att vara sällsynta. Behov av en ny rättegång i Finland kan bli aktuellt närmast i de fall som avses i 2 mom. 2 punkten, dvs. då det är fråga om tjänstebrott. Riksåklagaren skall också ha rätt att förordna om åtal i sådana situationer som avses i punkt 4, förutsatt att brottet i sin helhet anses begånget i Finland.

På de grunder som framförts i den allmänna motiveringen skall de ändringar som fö-

reslås i 13 § 1 mom. och bestämmelsen i 3 mom. inte begränsas till domar som givits med anledning av gärningar som avses i artikel 1 i EG-bedrägerikonventionen, utan domar som givits i andra medlemsstater i Europeiska unionen skall generellt i större utsträckning än för närvarande utgöra hinder för att åtal väcks i samma ärende i Finland.

29 kap. 5 §. *Subventionsbedrägeri*. För subventionsbedrägeri döms enligt gällande 29 kap. 5 § strafflagen den som lämnar en oriktig uppgift till den som beslutar om subventioner (1 punkten) eller den som inte meddelar en sådan förändring i förhållandena som mottagaren i samband med subventionsbeslutet eller annars särskilt har förpliktats att anmäla (2 punkten). En förutsättning för straffbarheten är enligt 1 punkten dessutom att den oriktiga uppgiften är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den. I 2 punkten förutsätts likaså att underlåtelsen gäller ett meddelande om en sådan förändring i förhållandena som väsentligt påverkar möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den.

Av de orsaker som framförts i den allmänna motiveringen föreslås 29 kap. 5 § 1 punkten ändras så att det som subventionsbedrägeri skall vara straffbart förutom att lämna en oriktig uppgift som påverkar möjligheterna att få en subvention, även att den som ansöker om en subvention hemlighåller en omständighet som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den. Straffbarheten skall således utvidgas i förhållande till det gällande rekvisitet som är begränsat till lämnande av en oriktig uppgift, så att det skall omfatta underlåtelse av att lämna en uppgift som påverkar beviljandet av en subvention. Om underlåtelsen av att lämna en uppgift som påverkar subventionen har skett av misstag eller av vårdslöshet skall underlåtelsen inte heller framdeles vara straffbar, utan hemlighållandet skall vara uppsåtligt.

Hemlighållandet av de faktiska omständigheterna skall vara sådant att det i den situationen är ägnat att vilseleda den som beslutar om subventionen. Såsom i det gällande rekvisitet för subventionsbedrägeri skall kravet på uppsåt förutsätta att gärningsmannen är medveten om att hemlighållandet gäller en omständighet som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention

eller dess belopp eller villkoren för den. Frågan om när den uppgift underlåtelsen gäller skall anses väsentlig skall avgöras med iakttagande av de anvisningar som framförts i motiveringen till den gällande subventionsbedrägeribestämmelsen. Den föreslagna bestämmelsen kommer inte till övriga delar att föranleda ändringar i rekvisitet för subventionsbedrägeri. Således skall de övriga förutsättningar för straffbarheten som anges i 5 §, såsom kravet på att ekonomisk vinning skall eftersträvas och att försök jämföras med en fullbordad gärning, kvarstå oförändrade.

Den föreslagna bestämmelsen skall enbart gälla situationer där en uppgift hemlighålls i samband med ansökan om en subvention. Sådan underlåtelse av att meddela uppgifter som sker efter att subventionen har beviljats, skall bedömas enligt gällande 29 kap. 5 § 2 punkten.

Enligt vad som konstaterats i den allmänna motiveringen, åsidosätter subventionsbedrägeri det allmänna rekvisitet för bedrägeri. Å andra sidan kan subventionsbedrägeri på samma sätt som skattebedrägeri förekomma i samband med förfalskning. Precis som för närvarande skall beteendet bedömas enligt bestämmelserna om sammanträffande av brott.

29 kap. 9 §. *Definitioner. Definitionen på skatt.* Den gällande paragrafens 1 mom. innehåller en definition på vad som avses med skatt i kapitlet. Enligt bestämmelsen avses med skatt även förskott på skatt och offentliga avgifter som kan jämföras med skatt.

Av de orsaker som framförts i den allmänna motiveringen föreslås 1 mom. kompletteras med en punkt enligt vilken man med skatt också avser en avgift som skall uppbäras för Europeiska gemenskapernas räkning och som skall redovisas till Europeiska gemenskaperna för att inkluderas i Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.

Gemenskapernas traditionella egna medel som beskrivs i artikel 1 i EG-bedrägerikonventionen innefattar inloppstullar samt produktions- och magasineringsavgifter för sockerprodukter, med vilka man avser avgifter och förskott på avgifter som uppbäras av producenterna av sockerprodukter inom gemenskaperna för att täcka de marknadsföringskostnader som orsakas gemenskaperna samt de magasineringsåtgärder som skall

betalas till sockerproducenterna. Inloppstullarna är däremot tullar som uppbärs för produkter som importeras från länder utanför unionen och som fastställs enligt Europeiska gemenskapernas gemensamma tulltariff.

I Finland sköts redovisningen av tullar till Europeiska gemenskaperna av tullstyrelsen. Avgifterna för sockerprodukter uppbärs och redovisas däremot av jord- och skogsbruksministeriet. Definitionen på skatt skall å andra sidan inte begränsas till sådana avgifter som skall redovisas till gemenskaperna av de finska myndigheterna. Bedrägeriets gärningsort är nämligen inte alltid den medlemsstat som skall redovisa medlen till gemenskaperna. Under de förutsättningar som anges i artikel 4 i EG-bedrägerikonventionen skall en medlemsstat utsträcka sin jurisdiktion också till sådana EG-bedrägerier som helt eller delvis har begåtts utanför medlemsstatens territorium. I Finland skall man t.ex. kunna väcka åtal mot en person som varit delaktig i en gärning som begåtts i en annan medlemsstat. Ett EG-bedrägeri blir å andra sidan inte heller nödvändigtvis alltid föremål för behandling i den stat där brottet begicks, utan ett EG-bedrägeri som en finsk medborgare påstås ha gjort sig skyldig till i en annan medlemsstat kan t.ex. behandlas i Finland. För att bestämmelserna i 29 kap. vid behov skall kunna tillämpas också på sådana situationer, skall begreppet skatt också gälla avgifter som skall redovisas till gemenskaperna av andra medlemsstaters myndigheter.

För närvarande ingår såvitt man vet alla gemenskapernas traditionella egna medel i gemenskapernas allmänna budget. I enlighet med den förutsättning som ingår i artikel 1 i EG-bedrägerikonventionen skall dock inte begreppet skatt begränsas att gälla enbart inkomster som ingår i gemenskapernas allmänna budget, utan definitionen skall också omfatta avgifter som ingår i de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning. Det skall kunna bestämmas att en del av gemenskapernas medel skall inkluderas t.ex. i Europeiska utvecklingsfondens eller Europeiska investeringsbankens budgetar. I dessa fall är det fråga om avgifter som skall inkluderas i de budgetar som förvaltas av gemenskaperna eller för deras räkning.

Definitionen på en subvention. Enligt den gällande paragrafens 2 mom. avses med en subvention ekonomiskt stöd som antingen

enligt lag eller efter prövning beviljas för något annat ändamål än privat konsumtion. Som ekonomiskt stöd anses även lån, räntestöd och säkerheter för lån. Med en subvention avses även statsandelar eller statsunderstöd till en kommun eller ett kommunalförbund. Fastställande av bärkraftsklassen för en kommun jämföras med beviljande av en subvention.

Av de orsaker som framförts i den allmänna motiveringen föreslås 2 mom. kompletteras med en punkt enligt vilken man med en subvention även skall avse ekonomiskt stöd som beviljas ur Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.

Med en subvention avses således förutom stöd som betalas ur gemenskapernas allmänna budget, även subventioner som beviljas ur budgetar som förvaltas av gemenskaperna eller för deras räkning. Enligt den förklarande rapporten om EG-bedrägerikonventionen avses med utgifter som ingår i gemenskapernas allmänna budget sådana subventioner och understöd som betalas ur Europeiska styrnings- och understödsfonden för jordbruket, strukturfonderna (Sociala fonden, Regionala fonden, styrningsavdelningen för lantbrukets styrnings- och understödsfond, finansieringsinstrumentet för styrning av fiskerihushållningen) samt kohesionsfonden. Som exempel på subventioner som betalas ur de budgetar som förvaltas av gemenskaperna nämns i den förklarande rapporten de understöd som betalas ur Europeiska utvecklingsfonden. Av medel som inte ingår i fonderna betalas ur gemenskapernas budget också understöd som grundar sig på olika finansieringsprogram. Begreppet subvention skall omfatta också sådana understöd. Med utgiftsposter som ingår i budgetar som förvaltas för gemenskapernas räkning avses däremot understöd som betalas ur fonder som har grundats av gemenskaperna men som inte hör till gemenskapernas allmänna budget. Sådana fonder är t.ex. Europeiska utvecklingscentralen för yrkesutbildningen och Europeiska miljöcentralen. Också Europeiska investeringsbanken och organet för Europeiska ekonomiska och monetära unionens II fas, dvs. Europeiska monetära institutet, och Europeiska centralbanken som i samband med ekonomiska och monetära unionens III fas skall grundas istället för Europeiska monetära institutet, skall kunna

anses höra till denna grupp.

Utbetalningen av understöd som beviljas av gemenskaperna sköts av ministerierna inom respektive sektorer eller av enheter som underlyder dessa. Liksom i fråga om definitionen på skatt skall definitionen på en subvention inte begränsas att gälla sådana subventioner som beviljats av gemenskaperna och som de finska myndigheterna betalar till mottagarna, utan också sådant understöd som beviljats av gemenskaperna och som betalas av en annan medlemsstats myndigheter kan utgöra en subvention.

De subventioner som definierats i den gällande paragrafen har begränsats att gälla andra understöd än sådana som beviljas för privat konsumtion. Socialbidrag hör inte till kretsen för de subventioner som avses vid subventionsbedrägeri. De subventioner och understöd som avses i artikel 1 i EG-bedrägerikonventionen är inte heller avsedda för privat bruk. Syftet med subventionerna är att finansiera den gemensamma lantbrukspolitiken, främja förbättringen av ekonomiska, sociala och kulturella strukturer och förstärka den ekonomiska kohesionen inom unionen. I den föreslagna definitionen skall också de subventioner som beviljas av gemenskaperna begränsas att gälla andra understöd än sådana som beviljas för privat bruk.

Subventioner som beviljas av gemenskaperna kan på motsvarande sätt som enligt den gällande definitionsbestämmelsen också utgöras av lån, räntestöd och säkerheter för lån. T.ex. enligt artikel 54 i fördraget om upprättande av Europeiska kol- och stålunionen (EKSG) kan kommissionen bevilja lån och säkerheter för företag inom kol- och stålindustribranschen för att underlätta genomförandet av investeringsprogrammen. Också Europeiska investeringsbanken kan bevilja lån och säkerheter för utveckling av mindre utvecklade områden inom olika sektorer av affärslivet samt för genomförande av projekt som är betydelsefulla med tanke på den inre marknaden. Därför skall också lån, räntestöd och säkerheter för lån enligt den föreslagna definitionen anses som sådana subventioner som beviljas av gemenskaperna.

Förutom de ändringsförslag som beskrivits ovan föreslås den punkt enligt vilken fastställande av bärkraftsklassen för en kommun jämföras med beviljande av subvention slopas ur paragrafens 3 mom. Denna bestäm-

melse är föråldrad eftersom kommunernas bärkraftsklassificering har avskaffats den 1 januari 1996. Den föråldrade benämningen kommunalförbund, som ingår i definitionsbestämmelsen, föreslås bli slopad. Termen föreslås bli ersatt med termen samkommun.

2. Ikraftträdande

EG-bedrägerikonventionen träder i kraft 90 dagar efter att den sista av Europeiska unionens medlemsstater till generalsekreteraren för Europeiska unionens råd har anmält att den har genomfört de förfaranden som dess konstitutionella bestämmelser kräver för att konventionen skall kunna antas.

Lagen om ikraftträdande av konventionen föreslås träda i kraft samtidigt som EG-bedrägerikonventionen. Om tidpunkten om införandet av lagen bestäms genom förordning.

Förslagen till ändring av strafflagen föreslås träda i kraft efter att de har antagits och blivit stadfästa.

3. Behovet av riksdagens samtycke

EG-bedrägerikonventionen innehåller flera bestämmelser som enligt regeringsformen hör till lagstiftningens område.

I enlighet med det som anförts ovan förutsätter skyldigheten att kriminalisera bedrägeri som riktar sig mot gemenskapernas finansiella intressen (artikel 1) och bestämmelsen om *ne bis in idem*-regeln (artikel 7) ändringar i lagstiftningen. Också konventionens bestämmelser om de straffrättsliga påföljder som skall föreskrivas för EG-bedrägerier (artikel 2), om straffrättsligt ansvar för företagsledare (artikel 3), om jurisdiktion (artikel 4), om utlämning och åtal (artikel 5),

om samarbete (artikel 6) hör till området för lagstiftningen och förutsätter sålunda samtycke av riksdagen.

Riksdagens samtycke behövs också för avgivande av den förklaring som avses i artikel 7 i EG-bedrägerikonventionen.

4. Lagstiftningsordning

Lagarna föreslås stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

På de grunder som anförts i den allmänna motiveringen påverkar inte bestämmelsen om EG-domstolens behörighet att lösa tvister den ordning i vilken lagförslaget om konventionens ikraftträdande skall behandlas. Lagförslaget kan sålunda behandlas i den ordning som 66 § riksdagsordningen föreskriver.

På grundval av vad som anförts ovan samt i enlighet med 33 § regeringsformen föreslås,

att Riksdagen skall godkänna de bestämmelser i den konvention om skydd av Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen som på basis av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen ingåtts i Bryssel den 26 juli 1995, vilka kräver samtycke av Riksdagen och

att Riksdagen ger sitt samtycke till att Finland avger en förklaring i enlighet med artikel 7 i konventionen, enligt vilken artikeln inte binder Finland i sådana fall som avses i artikel 7.2 punkt a-c.

Eftersom konventionen innehåller bestämmelser som hör till lagstiftningens område, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

1.

Lag**om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Konventionens ikraftträdande

Bestämmelserna i konventionen om skydd av Europeiska gemenskaperna finansiella intressen som på basis av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen ingicks Bryssel den 26 juli 1995 är, till den del de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har avtalats.

2 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

3 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

2.

Lag**om ändring av 1 kap. 13 § samt 29 kap. 5 och 9 § strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 1 kap. 13 § 1 och 2 mom. och 29 kap. 5 och 9 §, dessa lagrum sådana de lyder, 1 kap. 13 § 1 och 2 mom. i lag 626/1996 och 205/1997 samt 29 kap. 5 och 9 § i lag 796/1990, som följer:

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

13 §

Utländsk dom

I Finland får åtal inte väckas för gärningar angående vilka det redan har givits en laga-kraftvunnen dom i den stat där gärningen begicks eller i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen och

- 1) åtalet har förkastats,
- 2) den åtalade har konstaterats vara skyldig men inte dömts till straff,
- 3) den ådömda påföljden har verkställts eller verkställigheten pågår, eller

4) den ådömda påföljden har förfallit enligt lagen i domstolsstaten.

Oberoende av 1 mom. får riksåklagaren förordna att åtal skall väckas i Finland, om en utomlands given dom inte grundar sig på en begäran som har framförts av en finsk myndighet eller en begäran om utlämning för brott som de finska myndigheterna har bifallit och

1) brottet enligt 3 § anses rikta sig mot Finland,

2) brottet är ett sådant tjänstebrott eller militärt brott som avses i 4 §,

3) brottet är ett internationellt brott som avses i 7 §, eller

4) brottet enligt 10 § anses begånget även i Finland. Riksåklagaren får dock inte förordna att åtal skall väckas för en gärning

som delvis har begåtts inom territoriet för den medlemsstat i Europeiska unionen i vilken domen har givits.

9 §

Definitioner

29 kap.

Om brott mot den offentliga ekonomin

5 §

*Subventionsbedrägeri***Om någon**

1) till den som beslutar om subventioner lämnar en oriktig uppgift om en omständighet som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den eller hemlighåller en sådan omständighet, eller

2) inte meddelar en sådan förändring i förhållandena som väsentligt påverkar möjligheterna att få subventionen eller dess belopp eller villkoren för den och som mottagaren i samband med subventionsbeslutet eller annars särskilt har förpliktats att anmäla,

och därigenom bereder eller försöker bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning, skall han för *subventionsbedrägeri* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Med *skatt* avses i detta kapitel även

1) förskott på skatt och offentlig avgift som kan jämföras med skatt och

2) en avgift som tas ut för Europeiska gemenskapernas räkning och som skall redovisas till Europeiska gemenskaperna för att inkluderas i Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.

Med *subvention* avses i detta kapitel ekonomiskt stöd som beviljas för något annat ändamål än privat konsumtion

1) antingen enligt lag eller efter prövning av statsen, en kommuns eller något annat offentligt samfunds medel eller, enligt vad som därom särskilt stadgas genom lag, av en sammanslutnings eller stiftelses medel,

2) ur Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.

Som ekonomiskt stöd anses även lån, räntestöd och säkerhet för lån.

Med *subvention* avses även statsandel eller statsunderstöd till en kommun eller en samkommun.

Denna lag träder i kraft den

199 .

Helsingfors den 8 maj 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Jussi Järventaus*

2.

Lag**om ändring av 1 kap. 13 § samt 29 kap. 5 och 9 § strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 1 kap. 13 § 1 och 2 mom. och 29 kap. 5 och 9 §, dessa lagrum sådana de lyder, 1 kap. 13 § 1 och 2 mom. i lag 626/1996 och 205/1997 samt 29 kap. 5 och 9 § i lag 796/1990, som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

13 §

Utländsk dom

För utanför Finland begångna gärningar får åtal inte väckas i Finland, om angående gärningen redan givits en lagakraftvunnen dom i den stat där gärningen begicks och

- 1) åtalet har förkastats,
- 2) den åtalade har konstaterats vara skyldig men inte dömts till straff,
- 3) den ådömda påföljden har verkställts eller verkställigheten pågår, eller
- 4) den ådömda påföljden har förfallit enligt lagen i domstolsstaten.

Oberoende av 1 mom. får riksåklagaren förordna att åtal skall väckas i Finland, om en utomlands given dom inte grundar sig på en begäran som har framförts av en finsk myndighet och

- 1) brottet enligt 3 § anses rikta mot Finland,
- 2) brottet är ett sådant tjänstebrott eller militärt brott som avses i 4 §,
- 3) brottet är ett internationellt brott som avses i 7 §, eller
- 4) brottet enligt 10 § anses begånget även i Finland.

Föreslagen lydelse

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

13 §

Utländsk dom

I Finland får åtal inte väckas för gärningar angående vilka det redan har givits en lagakraftvunnen dom i den stat där gärningen begicks eller i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen och

- 1) åtalet har förkastats,
- 2) den åtalade har konstaterats vara skyldig men inte dömts till straff,
- 3) den ådömda påföljden har verkställts eller verkställigheten pågår, eller
- 4) den ådömda påföljden har förfallit enligt lagen i domstolsstaten.

Oberoende av 1 mom. får riksåklagaren förordna att åtal skall väckas i Finland, om en utomlands given dom inte grundar sig på en begäran som har framförts av en finsk myndighet eller en begäran om utlämning för brott som de finska myndigheterna har bifallit och

- 1) brottet enligt 3 § anses rikta sig mot Finland,
- 2) brottet är ett sådant tjänstebrott eller militärt brott som avses i 4 §,
- 3) brottet är ett internationellt brott som avses i 7 §, eller
- 4) brottet enligt 10 § anses begånget även i Finland. *Riksåklagaren får dock inte förordna att åtal skall väckas för en gärning som delvis har begåtts inom territoriet för den medlemsstat i Europeiska unionen i vilken domen har givits.*

Gällande lydelse

29 kap

Om brott mot den offentliga ekonomin

5 §

Subventionsbedrägeri

Om någon

1) till den som beslutar om subventioner lämnar en oriktig uppgift som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den, eller

2) inte meddelar en sådan förändring i förhållandena som väsentligt påverkar möjligheterna att få subventionen eller dess belopp eller villkoren för den och som mottagaren i samband med subventionsbeslutet eller annars särskilt har förpliktats att anmäla,

och därigenom bereder eller försöker bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning, skall han för *subventionsbedrägeri* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

9 §

Definitioner

Med *skatt* avses i detta kapitel även förskott på skatt och offentlig avgift som kan jämföras med skatt.

Med *subvention* avses i detta kapitel ekonomiskt stöd som antingen enligt lag eller efter prövning beviljas för något annat ändamål än privat konsumtion av statens, en kommuns eller något annat offentligt samfunds medel eller, enligt vad som därom särskilt stadgas genom lag, av en sammanslutnings eller stiftelses medel. Som ekonomiskt stöd anses även lån, räntestöd och säkerhet för lån.

Föreslagen lydelse

29 kap.

Om brott mot den offentliga ekonomin

5 §

Subventionsbedrägeri

Om någon

1) till den som beslutar om subventioner lämnar en oriktig uppgift om *en omständighet* som är ägnad att väsentligt påverka möjligheterna att få en subvention eller dess belopp eller villkoren för den *eller hemlighåller en sådan omständighet*, eller

2) inte meddelar en sådan förändring i förhållandena som väsentligt påverkar möjligheterna att få subventionen eller dess belopp eller villkoren för den och som mottagaren i samband med subventionsbeslutet eller annars särskilt har förpliktats att anmäla,

och därigenom bereder eller försöker bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning, skall han för *subventionsbedrägeri* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

9 §

Definitioner

Med *skatt* avses i detta kapitel även

1) förskott på skatt och offentlig avgift som kan jämföras med skatt och

2) *en avgift som tas ut för Europeiska gemenskapernas räkning och som skall redovisas till Europeiska gemenskaperna för att inkluderas i Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.*

Med *subvention* avses i detta kapitel ekonomiskt stöd som beviljas för något annat ändamål än privat konsumtion

1) antingen enligt lag eller efter prövning av statens, en kommuns eller något annat offentligt samfunds medel eller, enligt vad som därom särskilt stadgas genom lag, av en sammanslutnings eller stiftelses medel,

2) *ur Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning.*

Gällande lydelse

Med subvention avses även statsandel eller statsunderstöd till en kommun eller ett kommunalförbund. Fastställande av bärkraftsklassen för en kommun jämsställs med beviljande av subvention.

Föreslagen lydelse

Som ekonomiskt stöd anses även lån, räntestöd och säkerhet för lån.

Med subvention avses även statsandel eller statsunderstöd till en kommun eller *en samkommun*.

Denna lag träder i kraft den _____ 199 .

RÅDETS AKT

av den 26 juli 1995

**om utarbetandet av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas
finansiella intressen****(95/C 316/03)**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA AKT,

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel K.3.2c i detta, och med beaktande av följande:

För att förverkliga unionens mål betraktar medlemsstaterna kampen mot bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, som en fråga av gemensamt intresse som ingår i det samarbete som inrättats med stöd av avdelning VI i fördraget.

För att med full kraft bekämpa sådant bedrägeri är det nödvändigt att träffa en första överenskommelse som snarast skall kompletteras med en annan juridisk akt i syfte att förstärka det straffrättsliga skyddet för Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

RÅDET BESLUTAR att upprätta den konvention vars text återfinns i bilagan och som denna dag har undertecknats av företrädare för regeringarna i unionens medlemsstater,

REKOMMENDERAR att konventionen antas av medlemsstaterna i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

KONVENTION

som utarbetats på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA till denna konvention, Europeiska unionens medlemsstater,

SOM HANVISAR till Europeiska unionens råds akt av den 29 juli 1995,

SOM ÖNSKAR säkerställa att deras straffrättsliga bestämmelser på effektivt sätt bidrar till att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen,

SOM UPPMARKSAMMAR att bedrägerier som riktar sig mot gemenskapernas inkomster och utgifter i många fall inte är begränsade till ett enda land och att de ofta genomförs i form av organiserad brottslighet,

SOM ÄR ÖVERTYGADE om att skyddet för Europeiska gemenskapernas finansiella intressen skall vara sådant att alla bedrägliga förfaranden som riktar sig mot dessa intressen blir föremål för straffrättslig lagföring och att det krävs att en gemensam definition införs i detta syfte,

SOM ÄR ÖVERTYGADE om behovet av att belägga sådana förfaranden med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder, utan att detta påverkar möjligheten att använda andra påföljder när så är lämpligt liksom om behovet av att, åtminstone när det är fråga om allvarliga fall, införa frihetsberövande påföljder som kan medföra utlämning,

SOM INSER att företag spelar en viktig roll på de områden som finansieras genom Europeiska gemenskapernas budget och att, under vissa omständigheter, personer med befogenhet att fatta beslut i företagen inte skall kunna undgå straffrättsligt ansvar,

SOM ÄR FAST BESLUTNA att tillsammans bekämpa bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen genom att åta sig förpliktelser som rör jurisdiktion, utlämning och ömsesidigt samarbete,

HAR ENATS OM FÖLJANDE.

Artikel 1

Allmänna bestämmelser

1. I denna konvention föreslås med bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

a) i fråga om utgifter, varje uppsåtlig handling eller uppsåtlig underlåtenhet som är att hänföra till

— användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga dokument, om detta leder till att medel från Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller från de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning otillbörligen uppbärs eller innehålls,

— undanhållande av information som skall lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om gärningen har samma effekt,

— användning av sådana medel för andra syften än dem som medlen ursprungligen har beviljats för,

b) i fråga om inkomster, varje uppsåtlig handling eller uppsåtlig underlåtenhet som är att hänföra till

— användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga dokument, om detta leder till att medel från Europeiska gemenskapernas allmänna budget eller från de budgetar som förvaltas av Europeiska gemenskaperna eller för deras räkning minskas på ett olagligt sätt,

— undanhållande av information som skall lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om gärningen har samma effekt,

— missbruk av en förmån som lagligen erhålls, om gärningen har samma effekt.

2. Om inte annat följer av artikel 2.2 skall

varje medlemsstat vidta nödvändiga och lämpliga åtgärder för att överföra bestämmelserna i punkt 1 till den nationella straffrätten så att de förfaranden som avses där beläggs med straff.

3. Om inte annat följer av artikel 2.2 skall varje medlemsstat också vidta nödvändiga åtgärder för att uppsåtligt upprättande eller tillhandahållande av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument som har den effekt som anges i punkt 1, beläggs med straff om gärningarna inte redan är straffbelagda, antingen som gärningsmannasskap eller som medhjälp, anstiftan eller försök till bedrägeri enligt definitionen i punkt 1.

4. Bedömningen av om en handling eller underlåtenhet enligt punkterna 1 och 3 varit uppsåtlig får göras mot bakgrund av yttre faktiska omständigheter.

Artikel 2

Straffrättsliga påföljder

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att sådana förfaranden som avses i artikel 1, liksom medhjälp, anstiftan eller försök till de gärningar som avses i artikel 1.1, beläggs med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder, däribland, åtminstone i allvarliga fall, frihetsberövande påföljder som kan medföra utlämning, varvid det står klart att med allvarliga fel menas de bedrägerier som rör minst det minimibelopp som varje medlemsstat fastställt. Detta minimibelopp får inte överstiga 50 000 ecu.

2. När det är fråga om mindre allvarliga bedrägerier som avser värden understigande 4 000 ecu och när det inte föreligger några försvårande omständigheter enligt statens lagstiftning kan en medlemsstat dock föreskriva andra påföljder än de som anges i punkt 1.

3. Europeiska unionens råd kan enhälligt ändra den värdegräns som anges i punkt 2.

Artikel 3

Straffrättsligt ansvar för företagsledare

Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att företagsledare eller andra personer med befogenhet att fatta beslut eller utöva kontroll inom företaget skall kunna hållas straffrättsligt ansvariga enligt de principer som anges i den nationella rätten, i fråga om bedrägerier som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen och som avses i artikel 1, om gärningen har begåtts för företagets räkning av en person som är underställd dem.

Artikel 4

Jurisdiktion

1. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att kunna utöva jurisdiktion över de gärningar som staten har belagt med straff i enlighet med artiklarna 1 och 2.1, när

— bedrägeri, delaktighet i eller försök till bedrägeri mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen helt eller delvis begås inom dess territorium liksom bedrägeri där vinningen uppkommer inom det territoriet,

— en person inom dess territorium medvetet medverkar till eller anstiftar sådant bedrägeri inom en annan medlemsstats territorium,

— gärningsmannen är medborgare i den berörda medlemsstaten varvid dock den statens lagstiftning får ställa som villkor att gärningen är belagd med straff i den stat där den begicks.

2. Varje medlemsstat får, i samband med anmälan enligt artikel 11.2, förklara att den inte avser att tillämpa tredje strecksatsen i punkt 1 i denna artikel.

Artikel 5

Utlämning och åtal

1. Varje medlemsstat som enligt sin nationella lagstiftning inte utlämnar sina egna medborgare skall vidta nödvändiga åtgärder

för att kunna utöva jurisdiktion i fråga om gärningar som staten har belagt med straff i enlighet med artiklarna 1 och 2.1 och som begåtts av dess egna medborgare utanför dess territorium.

2. När en medborgare i en medlemsstat anklagas för att i en annan medlemsstat ha begått en straffbar gärning som beskrivs i artiklarna 1 och 2.1, och medlemsstaten inte utlämnar denna person till den andra medlemsstaten enbart på grund av dennes medborgarskap, skall den överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för åtal, om det finns anledning till detta. För att göra lagföring möjlig skall akter, upplysningar och föremål som rör gärningen överlämnas i enlighet med bestämmelserna i artikel 6 i den europeiska konventionen om utlämning. Den ansökande medlemsstaten skall underrättas om vilka rättsliga åtgärder som har vidtagits och resultatet av dessa.

3. I fråga om bedrägeri som har riktat sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen får en medlemsstat inte vägra utlämning enbart på den grunden att det rör sig om skattebrott eller brott mot tullbestämmelser.

4. Vad som avses med "medlemsstats egna medborgare" skall i denna artikel tolkas i enlighet med varje förklaring som den staten har lämnat enligt artikel 6.1 b och c i den europeiska konventionen om utlämning.

Artikel 6

Samarbete

1. Om ett bedrägeri enligt definitionen i artikel 1 är belagt med straff och rör minst två medlemsstater, skall dessa stater samarbeta effektivt vid förundersökning, lagföring och straffverkställighet, t.ex. genom inbördes rättshjälp, utlämning, överförande av lagföring eller verkställighet av domar som har meddelats i en annan medlemsstat.

2. När fler än en medlemsstat har jurisdiktion och har möjlighet att väcka åtal för samma gärning, skall de berörda medlemsstaterna samarbeta för att avgöra vem av

dem som skall lagföra gärningsmannen eller gärningsmännen så att lagföringen, där det är möjligt, kan ske i en och samma medlemsstat.

Artikel 7

Ne bis in idem

1. Medlemsstaterna skall i sin nationella straffrättsliga lagstiftning tillämpa principen att en person som slutligt dömts i en medlemsstat inte får lagföras för samma gärning i en annan medlemsstat ("ne bis in idem"), om påföljden — vid fällande dom — har verkställts, håller på att verkställas eller inte längre kan verkställas enligt det dömande landets lag.

2. Varje medlemsstat får, i samband med anmälan enligt artikel 11.2, förklara att den inte skall vara bunden av punkt 1 i denna artikel i ett eller flera av följande fall:

a) om den gärning som har legat till grund för den dom som har meddelats i en annan stat begåtts inom medlemsstatens territorium, helt eller delvis; i det senare fallet skall detta undantag inte gälla om gärningen delvis har begåtts inom den medlemsstats territorium där domen har meddelats,

b) om den gärning som har legat till grund för den dom som har meddelats i en annan stat har riktats mot den medlemsstatens säkerhet eller andra för den staten lika viktiga intressen,

c) om den gärning som har legat till grund för den dom som har meddelats i en annan stat har begåtts av en offentlig tjänsteman i medlemsstaten i fråga i strid med dennes tjänsteåligganden.

3. De undantag som gjorts till föremål för en förklaring enligt punkt 2 skall inte vara tillämpliga, om den berörda medlemsstaten på grund av samma gärning har begärt att en annan medlemsstat skall lagföra personen i fråga eller har beviljat utlämning av denne.

4. Tillämpliga bilaterala eller multilaterala överenskommelser som har ingåtts mellan medlemsstater och därtill hörande förklarings- ar påverkas inte av denna artikel.

*Artikel 8***Domstolen**

1. Alla tvister mellan medlemsstater om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention skall först behandlas i rådet, enligt det förfarande som föreskrivs i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen, i avsikt att uppnå en lösning.

Om ingen lösning har uppnåtts inom sex månader kan en av parterna i tvisten överlämna frågan till Europeiska gemenskapernas domstol.

2. Alla tvister mellan en eller flera medlemsstater och Europeiska gemenskapernas kommission om tillämpningen av artiklarna 1 och 10 denna konvention som inte kunnat lösas genom förhandling kan hänskjutas till domstolen.

*Artikel 9***Nationella föreskrifter**

Bestämmelserna i denna konvention hindrar inte medlemsstaterna från att besluta om nationella föreskrifter som går utöver de skyldigheter som följer av denna konvention.

*Artikel 10***Överlämnande av information**

1. Medlemsstaterna skall till Europeiska gemenskapernas kommission överlämna texterna till den nationella lagstiftning som genomför de skyldigheter som följer av bestämmelserna i denna konvention.

2. För tillämpningen av denna konvention skall de höga fördragsslutande parterna i Europeiska unionens råd fastställa vilka uppgifter som skall överlämnas eller utväxlas mellan medlemsstaterna, eller mellan dem och kommissionen samt hur detta skall ske.

*Artikel 11***Ikraftträdande**

1. Denna konvention skall antas av medlemsstaterna i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

2. Medlemsstaterna skall till generalsekretären för Europeiska unionens råd anmäla att de har genomfört de förfaranden som deras konstitutionella bestämmelser kräver för att denna konvention skall kunna antas.

3. Denna konvention träder i kraft nittio dagar efter det att den sista medlemsstaten har gjort en sådan anmälan som avses i punkt 2.

*Artikel 12***Anslutning**

1. Denna konvention står öppen för anslutning för varje stat som blir medlem i Europeiska unionen.

2. Texten till denna konvention, avfattad på den anslutande statens språk och utarbetad av Europeiska unionens råd, skall vara giltig.

3. Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos depositarien.

4. För en stat som ansluter sig till konventionen träder denna i kraft nittio dagar efter depositionen av anslutningsinstrumentet, eller, om den ännu inte har trätt i kraft då denna period löper ut, den dag då konventionen träder i kraft.

*Artikel 13***Depositarien**

1. Generalsekretären för Europeiska unionens råd är depositarie för denna konvention.

2. Depositarien skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* offentliggöra antaganden och anslutningar, förklaringar och reservationer liksom alla andra anmälningar som rör denna konvention.